RAPPORT

Watertakenplan De Liemers 2022-2026

Integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering De Liemers

Klant: Waterteam De Liemers

Referentie: BH9028-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002

Status: 00/Definitief

Datum: 16 juni 2022

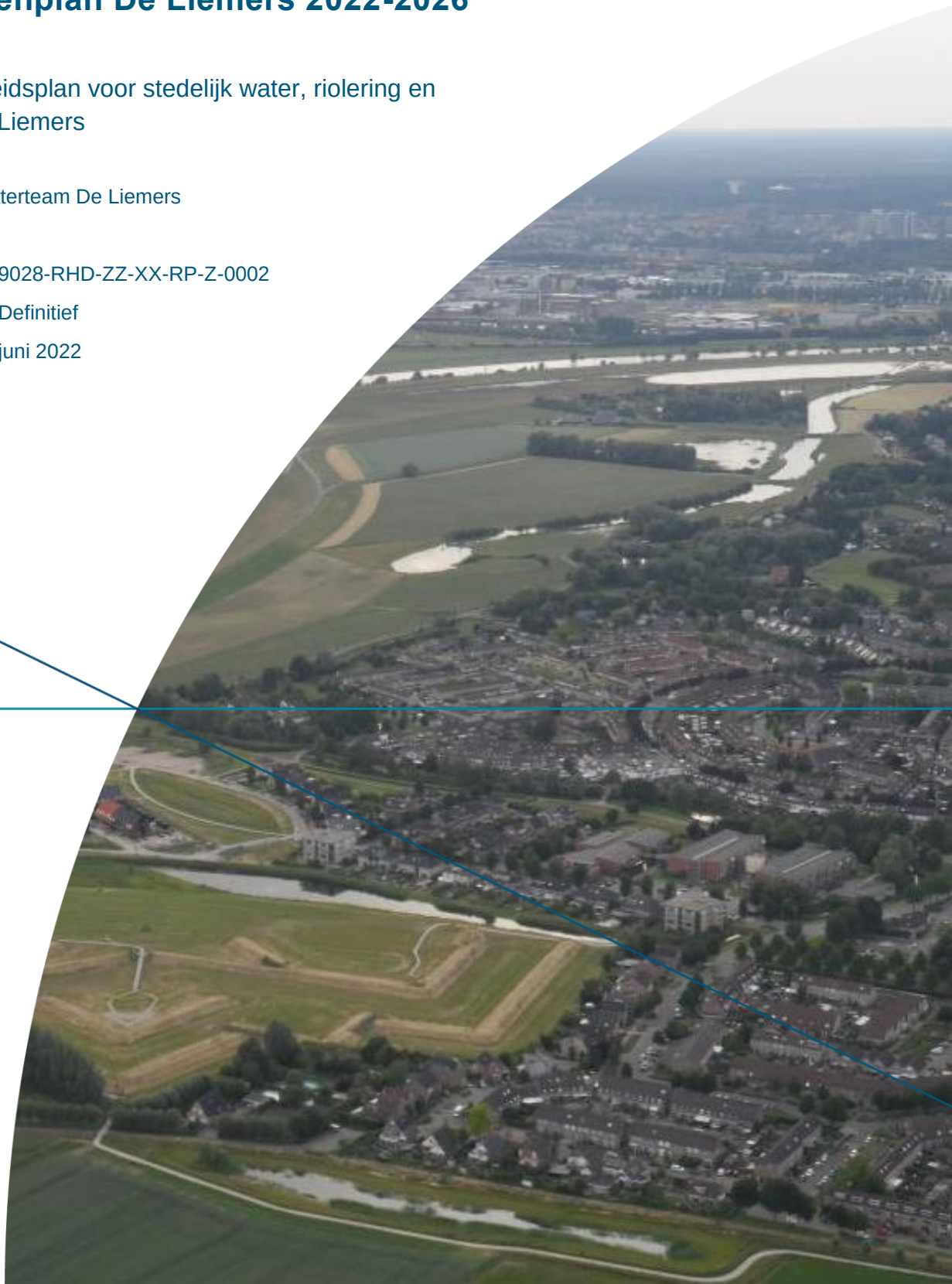

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Watertakenplan De Liemers 2022-2026

Ondertitel:
Referentie: BH9028-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002
Status: 00/Definitief
Datum: 16 juni 2022
Projectnaam: Watertakenplan De Liemers 2022-2026
Projectnummer: BH9028
Auteur(s): Ivar Roefs en Waterteam De Liemers

Opgesteld door: Ivar Roefs

Gecontroleerd door: Evert de Lange

Datum:

Goedgekeurd door: Waterteam De Liemers

Datum:

Classificatie
Project gerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1 Een gezamenlijk Watertakenplan 4
1.1 Dit Watertakenplan 4
1.2 Geldigheidsduur en evaluatie 5
1.3 Samenhang Watertakenplan, DPRA en IBOR 6
1.4 Een digitaal Watertakenplatform 6
1.5 Leeswijzer 7
2 Liemers Water 8
2.1 Gebiedskenmerken 8
2.2 Assets afvalwaterketen en watersysteem 9
2.3 Lozingspunten gemeentelijke voorzieningen 12
3 Visie en doelen 13
3.1 Algemeen 13
3.2 Visie 13
3.3 Doelen 15
4 Waterregels De Liemers 22
4.1 Algemeen 22
4.2 Procedure (water)regels in het omgevingsplan 22
4.3 Watertoets in de Omgevingswet 22
4.4 Water in ruimtelijke plannen 23
4.5 Waterregels in het omgevingsplan 23
5 Waterprogramma De Liemers 25
5.1 Evaluatie planperiode 2017 - 2021 25
5.2 Opgaven voor de komende planperiode 26
5.3 Maatregelen 29
6 Middelen 32
6.1 Personele middelen 32
6.2 Financiële middelen 33

Bijlagen

1. Bijlage: Wetelijke Kaders

2. Bijlage: Input RIONED tool

3. Bijlage: Kostendekkingsplannen

3.1 Financiële paragraaf Duiven

3.2 Financiële paragraaf Westervoort

3.3 Financiële paragraaf Zevenaar

1 Een gezamenlijk Watertakenplan

1.1 Dit Watertakenplan

In dit Watertakenplan hebben De Liemerse waterorganisaties - gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun Watertaken: De gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en de waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, borgen wij kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid - voor de korte en de lange termijn.

We borduren hiermee voort op de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap binnen het samenwerkingsverband De Liemers. Aan de hand van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend Watertakenplan De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen ‘De Liemerse Waterketen in 2030’;
- aansluiting bij het ‘Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie’ van De Liemers.

Het thema drinkwater valt niet binnen de scope van dit plan. Wel is er goed contact met Vitens en zal deze relatie de komende periode worden geïntensiveerd.

Het Watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de afvalwaterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. Wat gaan we de komende jaren doen om het systeem goed te beheren en onderhouden én ons voor te bereiden op de toekomst? Hierbij willen we stappen zetten om onze visie 2030 te verwezenlijken en dienen we tegelijkertijd rekening te houden met ontwikkelingen zoals klimaatverandering en wijzigende wetgeving (omgevingswet).

Met de komende invoering van de omgevingswet op 1 jan 2023 legt de gemeente haar strategische kijk op de fysieke leefomgeving vast in een Omgevingsvisie. Hier maakt water onderdeel van uit. Waterregels worden vastgelegd in het omgevingsplan en beleid en maatregelen in het omgevingsprogramma. Dit Watertakenplan biedt input voor de omgevingswet en geeft zo mede richting en kaders voor het ruimtelijk domein. Figuur 1 geeft de samenhang van het Watertakenplan met de instrumenten van de omgevingswet weer.

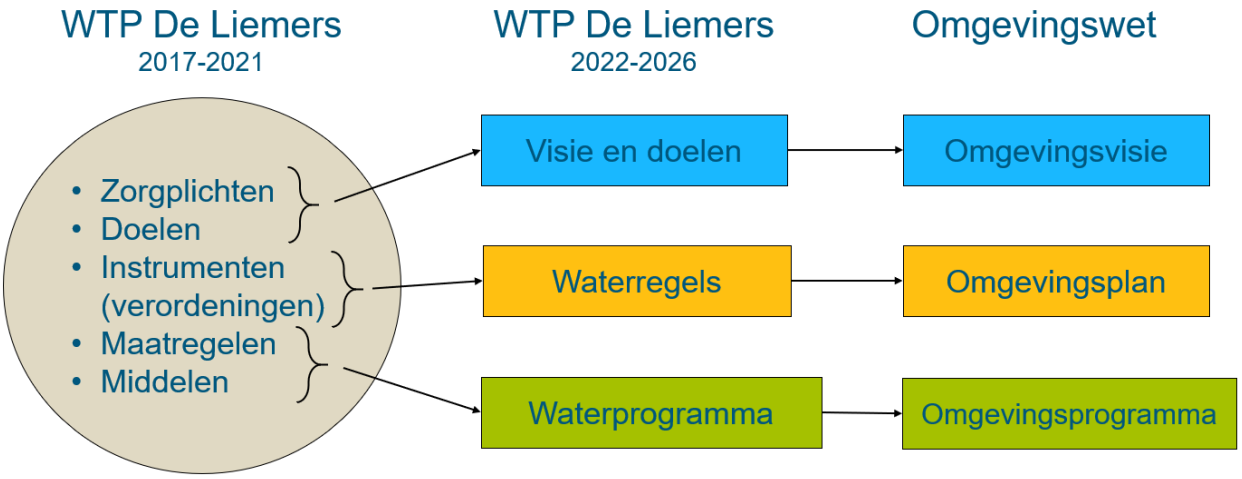

Figuur 1 Samenhang Watertakenplan De Liemers met de omgevingswet.

Het Watertakenplan wordt vanuit vier thema's benaderd:

- ***Basis op orde.*** We willen een degelijk en betrouwbare invulling geven aan onze basistaken. Hiervoor dienen onze basis werkprocessen, assets, beleid en systemen op orde te zijn en te blijven.
- ***Klaar voor de toekomst***. Het klimaat verandert. We moeten vaker hevige piekbuien verwerken in het stedelijk gebied. Hierbij maken we gebruik van tijdelijke berging in de openbare ruimte om overlast en schade te beperken. Ook moeten we rekening houden met langdurigere perioden van hitte en droogte, met lage rivierstanden en grondwaterstanden tot gevolg. Het is tevens van belang dat De Liemers goed is voorbereid op projecten van derden (o.a. de woningbouwopgave en het doortrekken van de A15 naar de A12) en de aankomende transitie in wet- en regelgeving (omgevingswet).
- ***De burger centraal.*** Volksgezondheid, droge voeten en een leefbare omgeving; we voeren onze watertaken uit voor de burger. Dit doen we op een doelmatige wijze om de lasten van inwoners acceptabel te houden. We willen inwoners betrekken en bewust maken van hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Dit vereist actieve communicatie naar en met burgers, bedrijven en instellingen. Dat maakt onze systemen robuuster en bevordert het draagvlak voor de belangrijke watertaken.
- ***Samenwerking De Liemers.*** De "Bestuursakkoord Water"-opgave van de samenwerkingsregio om structureel de kosten voor onze watertaken te beperken, met behoud van kwaliteit liep tot 2021. Dit thema en de samenwerking wordt doorgezet en verbreed met klimaatadaptatie.

1.2 Planning en evaluatie van het Watertakenplan

Dit Watertakenplan heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026. In het jaar 2021 liep de planperiode van het Watertakenplan 2017-2021 af. In een vroeg stadium is de herziening van het Watertakenplan opgestart. Het Watertakenplan heeft een duidelijke samenhang met het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie uit het DPRA (zie ook paragraaf 1.3). Vanwege deze samenhang was het gewenst om eerst het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie vast te stellen en daaropvolgend het Watertakenplan 2022 – 2026. Daarbij was het tijdspad van het DPRA-spoor bepalend waardoor beide plannen in het jaar 2022 in de raden behandeld konden worden. Na vaststelling van de beleidsambities klimaatadaptatie in de zomer van 2021 was het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie pas begin 2022 gereed voor behandeling in de raden. Daarna zou dan behandeling van het nieuwe Watertakenplan 2022-2026 volgen. Door druk op de raadsagenda en de daarop volgende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 was uiteindelijke behandeling van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) en het nieuwe Watertakenplan gepland voor de zomer van 2022. Door onverwachte politieke ontwikkelingen in mei 2022 met het zittende College en er nog geen nieuw College was geformeerd, is er na een intern bestuurlijk

overleg voor gekozen de behandeling van het herziene Watertakenplan 2022 – 2026 door te schuiven naar de gemeenteraadsvergadering van september 2022.

Als onderdeel van de uitvoering van de voorgenomen maatregelen zal de voortgang jaarlijks worden geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Bij het verstrijken van de planperiode zal dit plan worden geëvalueerd en de basis vormen voor de volgende planperiode.

1.3 Samenhang Watertakenplan, DPRA en IBOR

Het Watertakenplan heeft een belangrijke samenhang met het DPRA / Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers en het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Zie Figuur 2 voor een schematisatie van de samenhang. Het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie geeft de ambities en maatregelen voor het tegengaan van wateroverlast en droogte. Deze maatregelen vallen onder de zorgplichten en de financiering is daarmee vanuit de rioolheffing. Met het IBOR zijn meerdere koppelkansen mogelijk. Als het gaat om middelen voor biodiversiteit, bewonersparticipatie en vergroening van verhardingen wordt uit Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers aangesloten bij de IBOR-projecten en andersom. Daarnaast wordt in de beheerplannen volgend uit de IBOR nadere uitwerking gegeven aan beheeropgaven. De beleidslijnen om water en klimaatadaptatie te koppelen aan het IBOR-programma zijn aanwezig. In de beheerplannen kunnen maatregelen vanuit het Watertakenplan en het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers worden overgenomen, zodat werk met werk gemaakt kan worden.

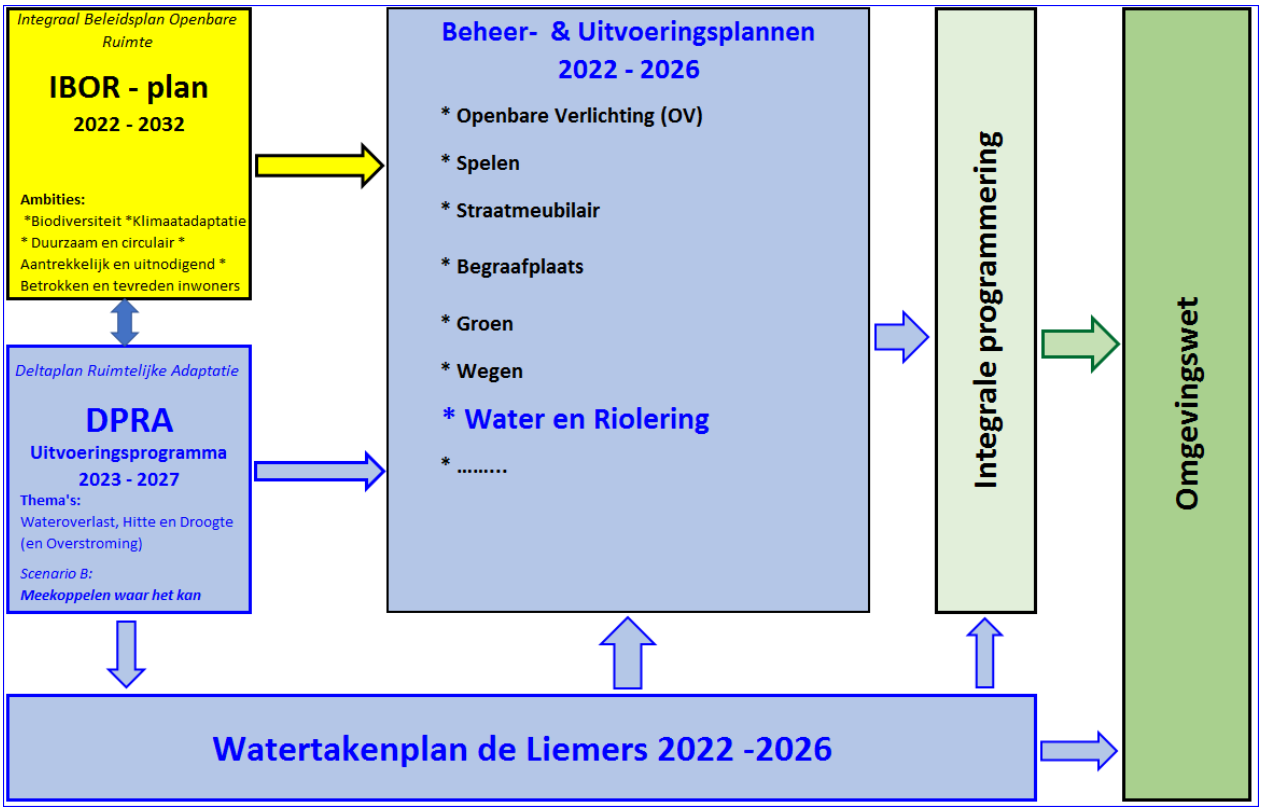

Figuur 2 Samenhang Watertakenplan De Liemers met o.a. het DPRA en IBOR.

1.4 Een digitaal Watertakenplatform

Als eindproduct van het gezamenlijke planvormingsproces is gekozen voor een beeldend, interactief en breed toegankelijk plan. Dit heeft geresulteerd in een Watertakenplatform. Dit platform kan eenvoudig

worden gedeeld, zowel binnen de eigen organisatie als met inwoners. Naast informatie over het vastgestelde beleid en voorgenomen maatregelen biedt het digitale Watertakenplatform nadere uitwerkingen, links naar relevant beleid en informatie die is verzameld gedurende het planvormingsproces. Ook biedt deze online omgeving een platform voor het delen van (GIS)gegevens en is het ingericht om het Waterteam bij de voortgang van de geplande activiteiten te ondersteunen.

Deze beknopte rapportage van het Watertakenplan dient als vaststellingsdocument voor het bestuurlijk traject en is tevens leidend voor het digitale Watertakenplatform. Middels deze rapportage committeren zowel gemeenten als waterschap zich aan het gezamenlijke beleidskader voor de Watertaken in De Liemers en het bijbehorende Liemersbrede maatregelenpakket. Het voldoet daarbij aan de wettelijke vereisten om vast te stellen als een gemeentelijk rioleringsplan en de bekostiging hiervan middels de rioolheffing.

Het streven is om het digitale Watertakenplatform de komende planperiode te transformeren naar een middel dat we kunnen gebruiken voor onze communicatie naar burgers, bedrijven en instellingen.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage schetst in hoofdstuk 2 allereerst een beeld van De Liemers: wat zijn de kenmerken van het gebied, de afvalwaterketen en het watersysteem? Hoofdstuk 3 beschrijft de ambitie voor dit nieuwe plan via een lange termijn visie en doelstellingen. Hoofdstuk 4 gaat in op de huidige en de mogelijke toekomstige waterregels. In hoofdstuk 5 beschrijven we de wijze waarop De Liemers invulling gaat geven aan de watertaken en schetsen we een overzicht van de opgaven voor de komende planperiode 2022 – 2026. Naast keuzes leidt dit tot een pakket van (gezamenlijke) maatregelen (hoofdstuk 5) waar gemeenten en waterschap de komende planperiode aan gaan werken. In hoofdstuk 6 zijn ten slotte de personele en financiële middelen beschreven die nodig zijn om daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven aan de watertaken van gemeenten en waterschap.

2 Liemers Water

2.1 Gebiedskenmerken

Het gebied De Liemers bestaat van west naar oost uit gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar. Voormalige gemeente Rijnwaarden is sinds 1 januari 2018 onderdeel van gemeente Zevenaar. Alle gemeenten vallen volledig binnen het beheersgebied van waterschap Rijn en IJssel. Kenmerkend voor het watersysteem in De Liemers is de ligging langs, en interactie met, de Rijn, het Pannerdens Kanaal en de IJssel. Fluctuaties in rivierstanden kunnen - afhankelijk van de afstand tot het water - leiden tot grote verschillen in grondwaterstanden in het gebied. Dit hangt mede samen met het ontstaan van het gebied, waarin het water oorspronkelijk werd afgevoerd via kleine beken. Hoewel deze afvoerroutes zijn opgevuld met zand zorgt dit nog steeds voor een onregelmatig patroon van kleilagen en zand. Via de goed doorlatende zandlagen kan water snel het gebied in en ook weer uit.

De fluctuaties in grondwaterstanden werken door in het oppervlaktewater. Door de interactie met het grondwater vallen watergangen binnen De Liemers in de zomer soms droog. Ook resulteert dit lokaal in stilstaand water met onvoldoende waterkwaliteit tot gevolg. Door de interactie van het regionaal en lokaal water- en grondwatersysteem zijn oplossingen voor de droogteproblematiek complex en is er afstemming nodig op verschillende schalen.

Waterbiografie
Het gebied de Liemers vervult al heel lang een cruciale rol in de verdeling van het Rijnwater: hier splitst de Rijn zich in meer rivieren. Hoe hebben water en de mens zich tot elkaar verhouden, hoe is het landschap gevormd en hoe zijn deze invloeden tot op de dag van vandaag nog zichtbaar in het landschap? Vanuit deze historische beschrijving maakt de Waterbiografie een verbinding tussen het verleden en de toekomst.

De Waterbiografie kijkt naar de betekenis en rol van het water in de wordingsgeschiedenis van de Liemers. Dit is belangrijk om het gebied te begrijpen, inzicht te krijgen in het ontstaan ervan, gevoel te krijgen bij de bijzondere historie en identiteit van het gebied, te ontdekken wat er allemaal speelt en te inspireren in toekomstige ontwikkelingen.

De waterbiografie is beschikbaar via:
https://www.cultuurland.com/index.php/2020/03/05/waterbiografie-liemers/

Het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van de riolering is over het algemeen op orde; water op straat komt nauwelijks voor en de gemeente brede emissie vanuit de aanwezige stelsels voldoet aan de geldende afspraken. Daar waar er nog locaties met mogelijke waterkwaliteitsknelpunten in De Liemers resteren, hebben gemeenten en waterschap deze in beeld en werken ze in gezamenlijkheid aan oplossingen.

Ook het transport- en zuiveringssysteem van waterschap Rijn en IJssel voldoet aan de geldende normen en heeft voldoende capaciteit voor nu en in de toekomst. Op het terrein van de afvalwaterzuivering is ruimte beschikbaar voor innovaties voor verdergaande zuivering en grondstoffenterugwinning.

In het gebied zijn momenteel forse infrastructurele werken gaande (verbreding van de A12 en het aansluiten en doortrekken van de A15 hierop), welke ook komende periode aan de orde zijn. De daarvoor benodigde werkzaamheden en de nieuwe eindsituatie zullen invloed hebben op afvalwaterketen en watersysteem. In een apart traject worden hiervoor de benodigde maatregelen uitgewerkt, getroffen en gefinancierd.

Samenwerkingsproces
De onderlinge samenwerking binnen De Liemerse gemeenten en het waterschap bestaat al ruim 10 jaar. Dit heeft onder andere geresulteerd in een gezamenlijk Watertakenplan De Liemers. Daarnaast zorgt de gezamenlijke Visie 2030 op De Liemerse Waterketen voor een lange termijn perspectief waar het Watertakenplan mede invulling aan geeft.

Het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is opgesteld, is mede door assetmanagement behaald en afgerond. Het samenwerkingsverband De Liemers heeft de besparingsdoelstelling behaald. De kracht van de samenwerking wordt erkend. Daarom wordt deze komende periode voortgezet en verbreed met collega's van ruimtelijke ordening. Hierdoor kan het thema klimaatadaptatie beter opgepakt worden.

2.2 Assets afvalwaterketen en watersysteem

Het watersysteem is de natuurlijke weg van het water. Regenwater valt op de grond en zakt in de bodem (grondwater) of stroomt naar het oppervlaktewater. Het grootste deel komt uiteindelijk in zee terecht. Daar verdampt het, vormt het wolken die naar land drijven en opnieuw neerslag geven.

De waterketen wordt gevormd door de ingrepen van de mens op het watersysteem: het oppompen van grondwater om er drinkwater van te maken. Drinkwater wordt uiteindelijk afvalwater, dat behandeld wordt in een rioolwaterzuivering. Na zuivering komt het water weer in het oppervlaktewater terecht. In het Watertakenplan wordt regelmatig gesproken over de afvalwaterketen. Dit is het deel van de waterketen waar afvalwater (en hemelwater), via het riool langs de rioolwaterzuiveringsinstallatie, gezuiverd wegstroomt de sloot in.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Voor de afvalwaterketen is dat het verzamelen en transporteren van afvalwater via het riool. De kostendekkingsplannen in dit Watertakenplan zijn opgesteld voor invulling van de gemeentelijke zorgplichten. Het waterschap is verantwoordelijk voor het transport en zuivering van afvalwater en voor het beheer van oppervlaktewater.

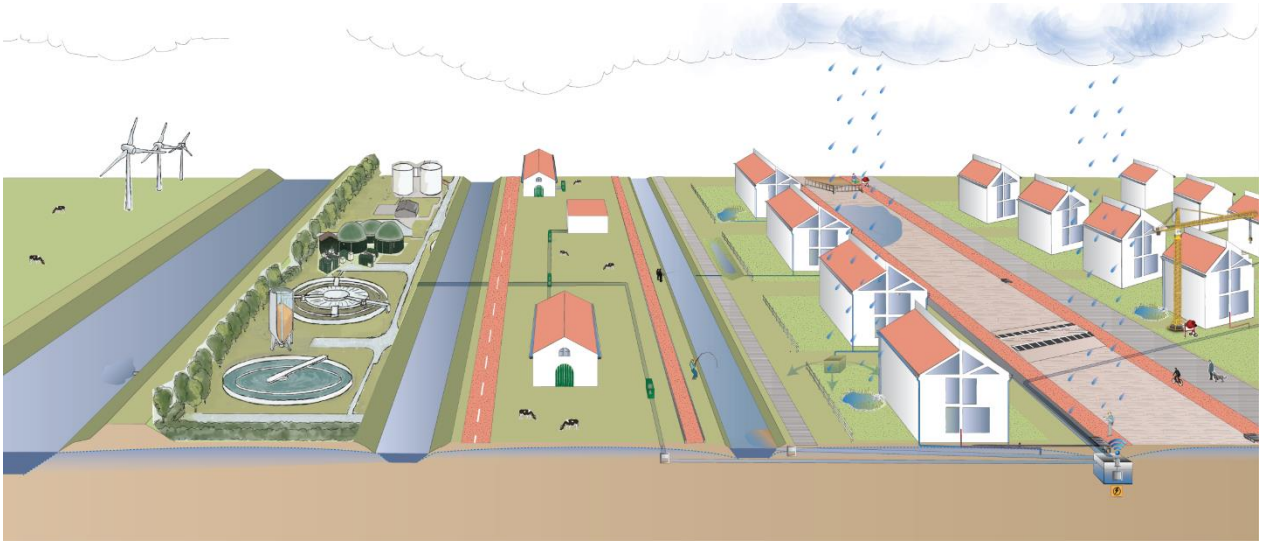

Afvalwaterketen
Ten behoeve van de watertaken beheren waterschap en gemeenten samen in totaal 550 km vrijverval riolen, 101 km persleiding en 92 km drukriool. Voor een uitgebreid en actueel overzicht van de aanwezige voorzieningen wordt verwezen naar de GIS-omgeving in het digitale Watertakenplatform. Hieronder is op

hoofdlijnen een samenvatting gegeven van de aanwezige voorzieningen van afvalwaterketen en watersysteem in De Liemers.

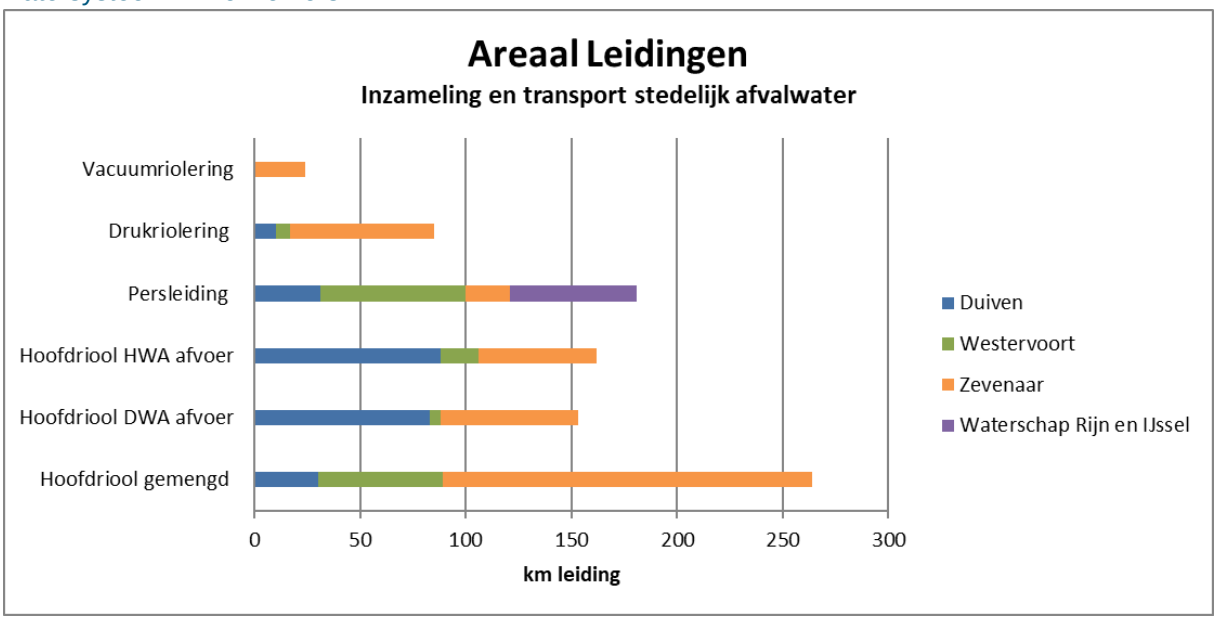

Figuur 3 Voorzieningen inzameling en transport: leidingen.

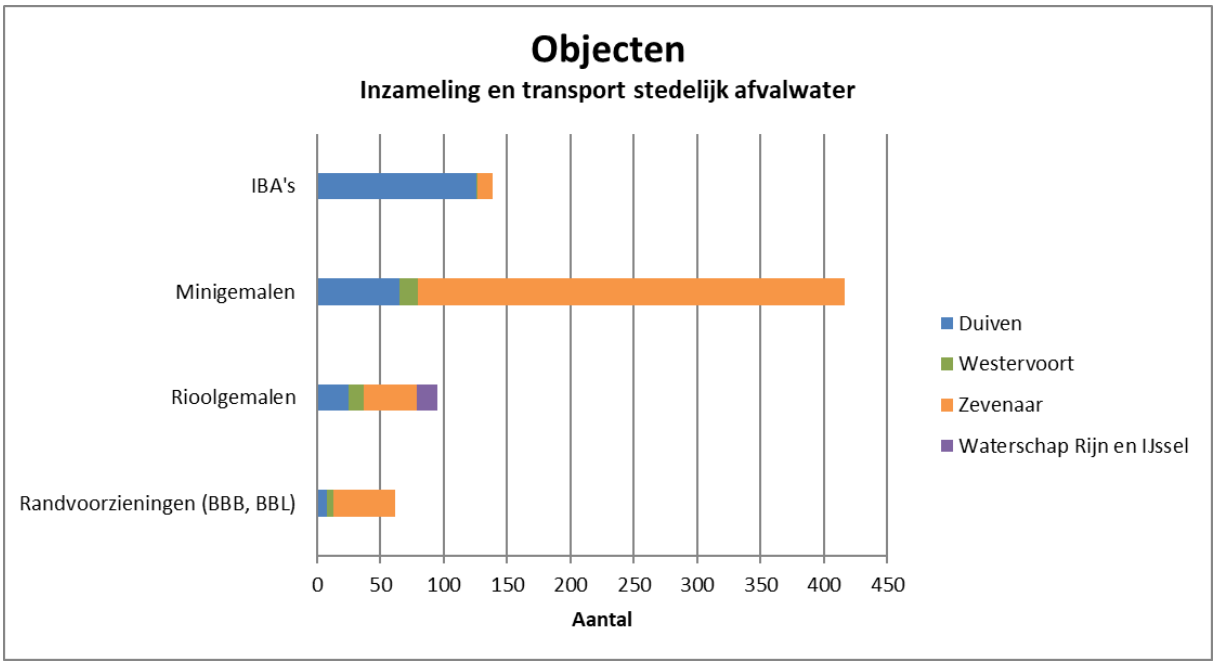

Figuur 4 Voorzieningen inzameling en transport: objecten.

Het ingezamelde stedelijke afvalwater (huishoudelijk afvalwater en hemelwater) wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Nieuwgraaf op het bedrijventerrein InnoFase bij Duiven. De RWZI Nieuwgraaf is een van de grotere zuivering van waterschap Rijn en IJssel en heeft een debiet van ca. 50.000 m^3/dag (bron: Jaarverslag waterschap Rijn en IJssel 2020) Het waterschap loost het effluent vanuit de zuivering vervolgens op de IJssel.

Figuur 5 Werkgebied waterschap Rijn en IJssel.

Watersysteem

Het waterschap heeft de verantwoordelijkheid tot het beschermen en in stand houden van het watersysteem. Het waterschap beheert in totaal ca. 330 km watergang waarvan een deel in stedelijk gebied (zie Figuur 6 voor het beheersgebied Liemers Veluwe). Oeverbeschoeiingen zijn onderdeel van het watersysteem en vallen daarmee onder de verantwoordelijkheid van het waterschap. Gemeenten hebben een rol bij beschoeiingen die niet gebruikt worden voor instandhouding van het watersysteem en grenzen aan openbaar gebied.

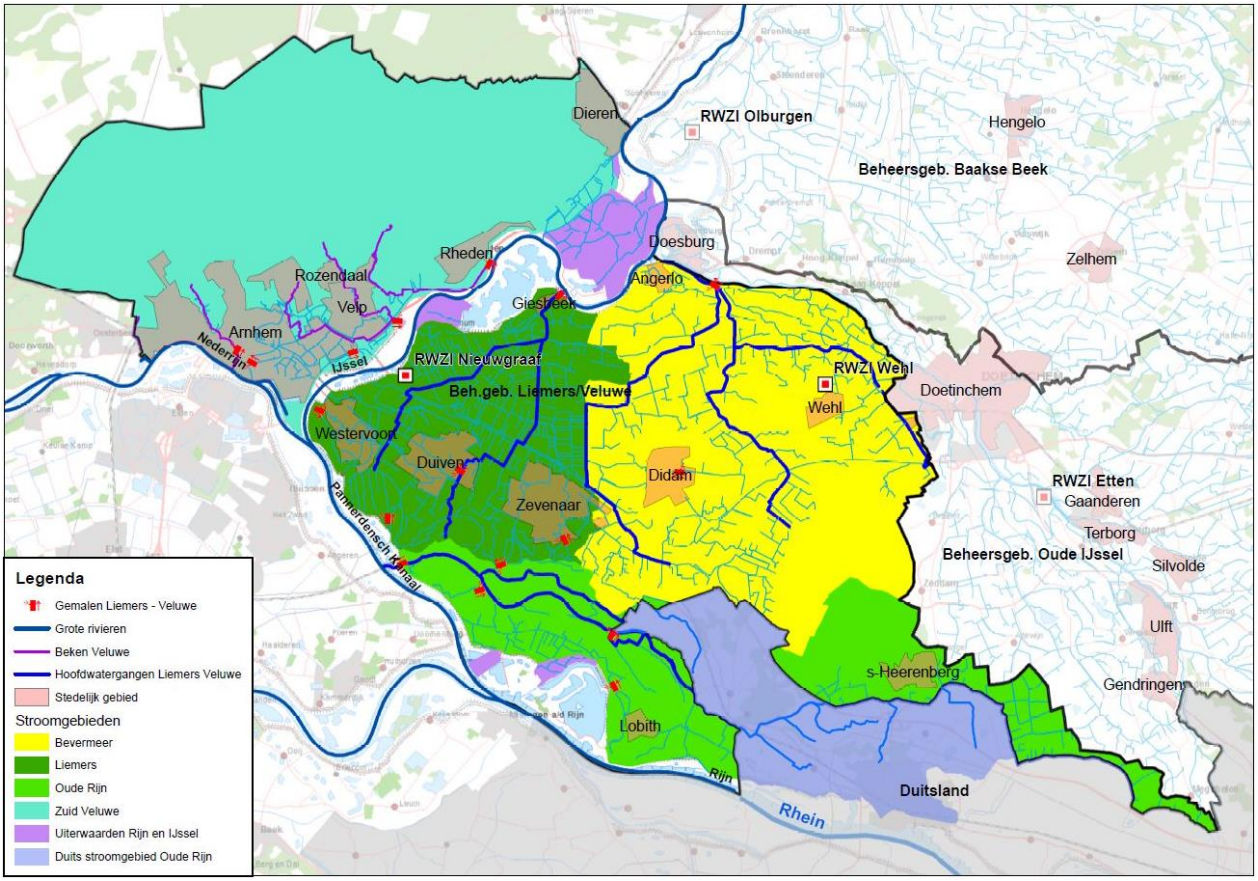

Figuur 6 Watersysteem beheersgebied Liemers Veluwe van waterschap Rijn en IJssel.

2.3 Lozingspunten gemeentelijke voorzieningen

Met het Besluit lozen buiten inrichtingen is op grond van de Waterwet de vergunningplicht voor lozingen vanuit het gemeentelijke stelsel opgeheven en gelden algemene regels. Conform de eisen van dit besluit kan het waterschap een actueel overzicht van de aanwezige lozingsvoorzieningen opvragen bij de gemeente. Tevens beschikt iedere gemeente over een actueel overzicht van de aanwezige IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) binnen het eigen beheersgebied.

3 Visie en doelen

3.1 Algemeen

Dit hoofdstuk gaat in op de visie en beleidsambities voor de watertaken van De Liemerse waterorganisaties. Het hoofdstuk is de basis voor de visie op water in de omgevingsvisies van de verschillende organisaties. De visie en doelen zijn afgeleid van de ‘De Liemerse Waterketen in 2030’ en afgestemd met de visie van het waterschap ten aanzien van stedelijk waterbeheer ‘Water raakt’.

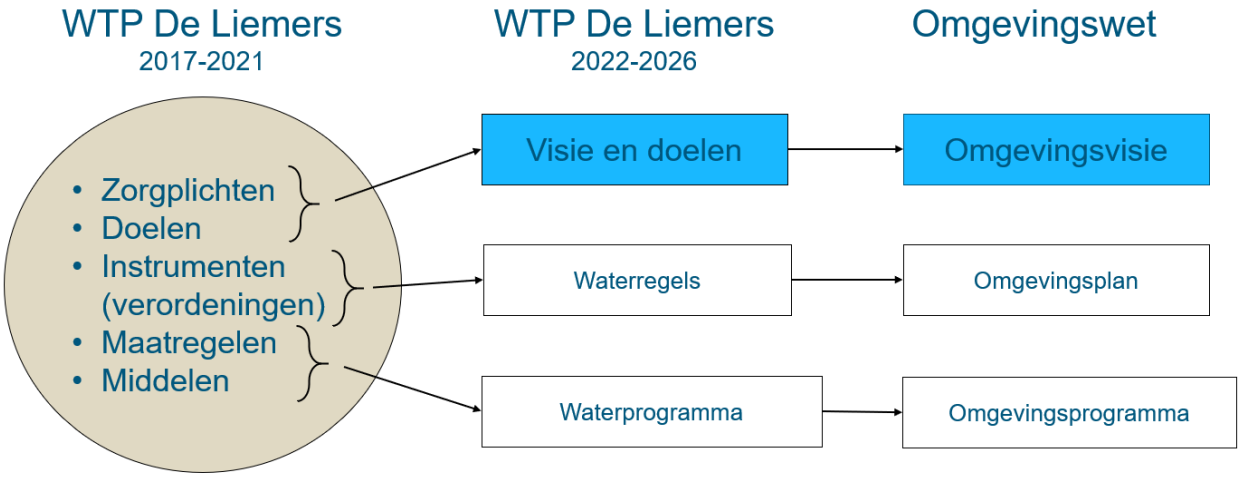

Figuur 7 Samenhang Watertakenplan De Liemers en de omgevingswet.

Waterteam De Liemers neemt haar verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van haar afval-, hemel- en grondwatertaken. Zij doet dit met betrokken en kundige mensen, inwoners, ondernemers, andere overheden en belanghebbenden en altijd redenerend vanuit het algemeen belang. De zorg voor de afvalwaterketen en het watersysteem vindt plaats op basis van maatschappelijk aanvaardbare kosten. De visies voor de drie wettelijke zorgplichten, het veranderend klimaat en het oppervlaktewater zijn navolgend uitgewerkt.

3.2 Visie

Visie op afvalwater
Het inzamelen en afvoeren van afvalwater levert een enorme bijdrage aan de volksgezondheid en leidt wereldwijd tot een langere levensverwachting. De gemeenten dragen bij aan een gezonde leefomgeving door in te zetten op een goed functionerend en robuust rioolstelsel dat kan meebewegen met de ontwikkelingen van de toekomst.

De Liemers beschouwt de afvalwaterketen als één systeem. De gemeenten streven er samen met het waterschap naar om het afvalwater op een doelmatige wijze in te zamelen, te transporteren en te zuiveren voordat het geloosd wordt op het oppervlaktewater.

Daar waar mogelijk worden stromen van vuil en schoon water gescheiden (gehouden) en worden water en grondstoffen hergebruikt. Samen met het waterschap streven de gemeenten naar het verminderen van de hoeveelheid te zuiveren afvalwater en het optimaal gebruik van afvalwater vanuit het perspectief van circulariteit: hergebruik van water, nutriënten en warmte.

Visie op hemelwater
De gemeenten en het waterschap werken aan een veilige en klimaatbestendige leefomgeving door op een zorgvuldige manier om te gaan met het hemelwater dat valt op de verhardingen. Waar mogelijk worden verharde oppervlakken ontsteend en vergroend.

Afstromend schoon regenwater van verhardingen wordt zoveel mogelijk direct of anders via voorzieningen naar de bodem geleid, zodat het vertraagd kan afstromen en in perioden van droogte een buffer vormt. In z'n algemeenheid wordt nagestreefd om het hemelwater zoveel mogelijk vast te houden, daar waar het valt. Burgers, ondernemers en overige belanghebbenden worden gestimuleerd om waterbewust te handelen en hemelwater zoveel mogelijk op het eigen terrein vast te houden.

Visie op grondwater
De Liemers heeft een uitdagend grondwatersysteem. In een groot deel van De Liemers is het (grond)waterpeil sterk gerelateerd aan het waterpeil in de Rijn en de IJssel. Bij extreme (lage of hoge) waterstanden in de Rijn en de IJssel heeft dit tot gevolg dat in De Liemers sprake is van verdroging bij lage waterstanden of wateroverlast door kweldruk bij hoge waterstanden.

De gemeenten en het waterschap streven, ook bij een veranderend klimaat, naar het voorkomen van structureel negatieve gevolgen van afwijkende grondwaterstanden voor de aan de grond gegeven bestemming van een gebied. De gemeenten en het waterschap streven naar een grondwaterpeil dat voldoende diep is om structurele nadelige gevolgen door een te hoge grondwaterstand te voorkomen en voldoende hoog om droogteproblemen tegen te gaan. De Liemerse waterorganisaties en andere grondeigenaren nemen daarin de eigen verantwoordelijkheid:

- De particulier is verantwoordelijk voor de goede staat van zijn eigendom. Hij zorgt voor bouwkundige of waterhuishoudkundige voorzieningen op het eigen terrein en aan de eigen woning (zoals vochtdichte vloer en als het nodig is drainage);
- De gemeente heeft de zorgplicht voor het grondwater in de openbare ruimte (stedelijk gebied) en is het aanspreekpunt voor de burger. Zij behandelt eventuele klachten en zorgt voor een doelmatige aanpak van grondwaterproblemen als er sprake is van structurele grondwateroverlast;
- Het waterschap zorgt voor de afvoer van eventueel door de gemeente ingezameld grondwater via het oppervlaktewater en beïnvloedt via het peil van het oppervlaktewater de grondwatersituatie;
- De provincie en het waterschap zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor de onttrekking van grondwater. In de vergunning kunnen zij voorschriften opnemen voor de beëindiging van de onttrekking.

Visie op een veranderend klimaat
De visie en doelen voor het veranderend klimaat hebben een duidelijke relatie met de wettelijke zorgplichten maar heeft wettelijk een andere basis dan de drie zorgplichten.

De Liemers sluit zich aan bij het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en streeft naar een klimaatrobuuste inrichting van de openbare (en niet openbare) ruimte in 2050. Thema's hierin zijn Wateroverlast, Hitte, Droogte en Overstroming, maar ook hieraan gekoppelde thema's als vergroening en biodiversiteit. Het thema Overstroming wordt in het gemeentelijke traject voor het DPRA in mindere mate meegenomen. Overstromingsrisico wordt binnen het Deltaprogramma waterveiligheid geborgd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de Veiligheidsregio Rivierenland. Daarnaast zijn te nemen maatregelen in het kader van overstroming veelal regionaal van karakter.

Voor het thema Wateroverlast staan het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve economische gevolgen zoals schade aan gebouwen en vitale infrastructuur en de toegankelijkheid van hulpdiensten centraal. Voor het thema Hitte staat verkleining van de gezondheidsimpact op kwetsbare groepen en het

hittebestendiger maken van de openbare ruimte centraal. Voor het thema Droogte streeft de gemeente naar sponswerking van de openbare ruimte via groene en bodembuffers en het voorkomen van onomkeerbare schade aan kwetsbare gebouwen (zoals op hout gefundeerde gebouwen of met veenlagen), infrastructuur en natuurwaarden.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)
Klimaatadaptatie heeft in het landelijke beleid een flinke impuls gekregen. Mede gebaseerd op de adviezen uit het Manifest Klimaatbestendige Stad is in 2014 de intentieverklaring Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie verschenen. In het Deltaprogramma 2018 is dit vertaald naar een eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie: een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk dat de aanpak van wateroverlast, hittestress en droogte versnelt en intensiveert.

Het gezamenlijke doel staat centraal: in 2050 is het bebouwde gebied in Nederland, inclusief vitale en kwetsbare objecten, zo goed mogelijk “waterrobuust” en “klimaatbestendig” ingericht. Hierbij horen maatregelen om de kwetsbaarheid van de stad te verlagen voor drie opgaven: te nat (overstroming en wateroverlast), te droog (wateronderlast) en te warm (hittestress).

Voor meer informatie zie https://klimaatadaptatienederland.nl/overheden/deltaplan-ra/.

Visie op oppervlaktewater
Naast afvalwater, hemelwater en grondwater is het oppervlaktewater een belangrijke schakel voor het veilig en droog houden van de leefomgeving. Schoon oppervlaktewater verhoogt ook de kansen voor biodiversiteit en is een van de dragers voor de toekomstige klimaatbestendige inrichting van De Liemers.

Ook rioolstelsels dragen hier in belangrijke mate aan bij. Verstandige keuzes voor beide systemen zorgen ervoor dat de dorpen klimaatbestendig, schoon en gezond blijven voor de mensen, maar natuurlijk ook voor planten en dieren! De Liemers wil water zichtbaarder maken en werken aan een goede waterkwaliteit. Door water zichtbaarder te maken wordt de waterbewustwording en de belevingswaarde vergroot.

3.3 Doelen

Beleidsdoelen met behoud van wettelijke taken
Dit beleidskader verwoordt de gezamenlijke doelen van De Liemers op zowel de afvalwaterketen als het stedelijk water. Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn terug te vinden in Bijlage 1. Wettelijke kaders.

Status Watertakenplan en relatie met bestaand beleid
Het Watertakenplan vormt de basis voor de invulling van de gemeentelijke zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwater. Het beleid van waterschap Rijn en IJssel voor zowel watersysteem als afvalwaterketen is reeds vastgelegd in bestaande beleidsstukken voor het gehele beheersgebied. Deze blijven onverminderd van kracht.

Leidende principes
Om te komen tot een integrale benadering van waterketen en -systeem zijn breed gedragen uitgangpunten benoemd voor de invulling van de watertaken in De Liemers. Dit gaat uit van de gedachte dat afstemming in de benadering van de watertaken vereist is om de gezamenlijke doelen te realiseren. Zodanig, dat het gehanteerde beleid van de verschillende (deel)systemen niet conflicteert, maar juist complementair aan elkaar is. Deze leidende principes werken door in de verschillende beleidsdoelen zoals opgenomen in paragraaf 3.3.1 t/m 3.3.8.

Wij streven ernaar bij de invulling van de beleidsdoelen in De Liemers:

1. de hydrologische en ecologische toestand van het watersysteem zo min mogelijk negatief te beïnvloeden;
2. minder fossiele en meer duurzame energie te gebruiken;
3. zoveel mogelijk hemel-, oppervlakte- en grondwater in het gebied vast te houden en te benutten;
4. de belevingswaarde, de gebruikswaarde en natuurwaarden van het watersysteem te optimaliseren;
5. knelpunten in de waterkwaliteit te voorkomen en op te lossen;
6. kansen voor innovatie in de waterketen te benutten, specifiek als het gaat om het verwaarden en terugwinnen van grondstoffen en beter benutten van effluent en hiermee bij te dragen aan de circulaire economie;
7. te anticiperen op de effecten van klimaatverandering;
8. niet meer geld uit te geven dan nodig is voor een duurzame bedrijfsvoering (kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten);
9. overlast en schade vanuit waterketen of watersysteem te voorkomen;
10. water in De Liemers een volwaardige plaats te geven in de openbare ruimte;
11. burgers en andere belanghebbenden te informeren, te betrekken en te stimuleren tot duurzaam gebruik van waterketen en –systeem.

3.3.1 Beleidsdoelen afvalwater

Algemeen

1. Alle percelen waar afvalwater vrijkomt moeten zijn aangesloten op de riolering of, indien doelmatig, op een alternatieve zuiverende voorziening;
2. Conform de trits waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, zuiveren) zamelen we het afvalwater zoveel mogelijk gescheiden in van het hemelwater;
3. Het afvalwater dient zonder overmatige aanrotting en/of stankoverlast te worden afgevoerd naar een zuiverende voorziening;
4. Gemeenten, waterschap en Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) handhaven op illegale lozingen van afvalwater op de riolering, de bodem en het oppervlaktewater;
5. Als het milieutechnisch functioneren van de riolering verandert ten opzichte van referentie-emissies (lozingssituatie na realiseren basisinspanning en waterkwaliteitsspoor) naar het oppervlaktewater, dan volgt maatwerkoverleg over de emissie effecten;
6. De vuilemissie vanuit de riolering mag niet leiden tot kwaliteitsknelpunten in het watersysteem;
7. Emissies vanuit de riolering naar de bodem (a.g.v. exfiltratie) zijn beperkt door een goede staat van objecten, zoals riolering, pompen en gemalen;
8. Foutieve aansluitingen zijn ongewenst. Emissies als gevolg van foutieve aansluitingen van vuil stedelijk afvalwater op hemelwaterriolen mogen niet leiden tot kwaliteitsproblemen in het ontvangende water;
9. Alle lozingen op de riolering dienen te voldoen aan de lozingsvoorwaarden zoals opgenomen in de lozingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) dan wel de algemene regels van het Activiteitenbesluit, het Besluit lozen buiten inrichtingen of het Besluit lozing afvalwater huishoudens;
10. We dragen zorg voor de instandhouding van de aanwezige systemen, waaronder de aanwezige drukriolering en IBA's. Mits doelmatig en duurzaam staan gemeente en waterschap open voor lokale initiatieven voor inzameling en zuivering van stedelijk afvalwater.

Nieuwbouw

11. Kosten als gevolg van systeemaanpassingen ten gevolge van nieuwe aansluitingen op de openbare riolering kunnen worden doorberekend aan de initiatiefnemer. Aanpassingen in het watersysteem/-keten moeten mee worden genomen in het watertoetsproces.

3.3.2 Beleidsdoelen hemelwater

Algemeen

1. In navolging op het landelijke beleid vastgesteld in de Wet Milieubeheer (art.10. 29a), het Nationaal Bestuursakkoord Water en Waterbeheer 21e eeuw hanteren we de volgende tritsen voor de omgang met hemelwater:

Waterkwantiteit	Waterkwaliteit
• Vasthouden	• Schoonhouden
• Bergen	• Scheiden
• Infiltreren	• Schoonmaken
• Afvoeren	

2. In lijn met de trits voor waterkwaliteit streven we naar het zoveel mogelijk gescheiden houden van hemelwater en vuilwater;
3. Hemelwater voert bij voorkeur bovengronds en zichtbaar af naar oppervlaktewater en indien mogelijk via infiltratie naar de bodem (afhankelijk van lokale situatie);
4. Wateroverlast willen we beperken. Wateroverlast in gebouwen door hevige neerslag wordt niet geaccepteerd. Daarnaast is er aandacht voor de doorgaanbaarheid van belangrijke verkeersaders en de bereikbaarheid van woonstraten voor calamiteitenverkeer;
5. We anticiperen op klimaatverandering door in het ontwerp en inrichting van zowel (afval)waterketen, watersysteem als openbare ruimte rekening te houden met de verwachte klimaateffecten op (middel)lange termijn (2050). Hierbij wordt nadrukkelijk gezocht naar een integrale benadering bij groot onderhoud, reconstructie en nieuwbouw;
6. Actief scheiden van waterstromen (hemelwater en afvalwater) - geïnitieerd en bekostigd door gemeente en/of waterschap - bij particulieren is dit alleen wenselijk als dit doelmatig is. Dit is maatwerk;
7. Het is niet toegestaan om hemelwater af te voeren via de mechanische riolering. In het buitengebied zal het hemelwater daarom strikt gescheiden van afvalwater moeten blijven en lokaal worden geïnfiltreerd, geborgen of afgevoerd naar oppervlaktewater. Ook hier worden perceeleigenaren actief in gestimuleerd;
8. We willen dat de particulier zo veel mogelijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor het verwerken van hemelwater binnen de perceelgrenzen (infiltreren, hergebruik, ontharden etc.). Waar mogelijk ondersteunen we de particulier daarbij;
9. Voor gebieden (wijken, bedrijventerreinen e.d.) waar afkoppelen nodig is zullen wij in de planperiode, conform de mogelijkheid van artikel 10.32a van de Wet milieubeheer, een verordening vaststellen op grond waarvan het mogelijk is afkoppelen binnen een redelijke termijn te verplichten. Hierbij wordt aangegeven voor welke gebieden een aanwijzingsbesluit zal worden vastgesteld. Voorafgaand aan de inzet van deze verordening zullen wij voorlichting verzorgen over nut en noodzaak van afkoppelen.

Nieuwbouw

10. Hemelwater dient bij nieuwbouw op eigen terrein te worden verwerkt of wanneer dit niet mogelijk is, in het plangebied;
11. De terreinen rond bedrijven sluiten we afhankelijk van de vervuilingsgraad aan op een verbeterd of een duurzaam gescheiden systeem. Voor de daken van bedrijven geldt dat afstromend hemelwater zoveel mogelijk dient te worden geïnfiltreerd in de bodem op eigen terrein of als laatste stap rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater.

3.3.3 Beleidsdoelen grondwater

Algemeen

1. De perceeleigenaar draagt zorg voor de verwerking van overtollig grondwater op eigen terrein en treft maatregelen om schade of overlast ten gevolge van hoge of lage grondwaterstanden te voorkomen;
2. De zorg van gemeente richt zich op het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van structurele aan de bestemming gebonden grondwaterover- of -onderlast in de openbare ruimte (stedelijk gebied);
3. Als maatstaf voor de grondwaterstand in de openbare ruimte hanteert De Liemers een minimale ontwateringsdiepte voor wegen van 70 cm –mv, welke maximaal 2 weken aaneengesloten per jaar mag worden overschreden;
4. Klachten en meldingen met betrekking tot grondwater in de bebouwde omgeving worden geregistreerd door de gemeente en worden zorgvuldig in behandeling genomen. De gemeente beoordeelt daarbij of er sprake is van structurele grondwaterover- of -onderlast en de mogelijke oorzaken hiervan;
5. Indien er sprake is van structurele grondwaterover- of -onderlast op eigen terrein is de particulier primair aan zet. Aanvullend kan de gemeente besluiten tot het treffen van maatregelen in de openbare ruimte, mits dit doelmatig is en dit niet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie of het waterschap. Problemen met natte kelders en andere diepe constructies zijn voor rekening van de eigenaar;
6. We zorgen voor voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding in de bebouwde omgeving. Aan de hand van dit inzicht beoordelen we ontvangen meldingen en evalueren we periodiek het gehanteerde beleid;
7. Waterschap Rijn en IJssel heeft drainage- en beregeningsbeleid. Doel van het drainage- en beregeningsbeleid is om kwetsbare natuur te beschermen. Met het nieuwe drainage- en beregeningsbeleid sluit het waterschap aan op de begrenzing van de natuurgebieden uit de Omgevingsvisie (provinciaal plan waarin de provinciale doelen en belangen staat gedefinieerd, inclusief functietoekenning) Gelderland 2015.

Nieuwbouw

8. Voor nieuwbouw hanteert De Liemers een ontwateringsdiepte voor woningen van ten minste 90 cm –mv, welke maximaal 2 weken aaneengesloten per jaar mag worden overschreden;
9. In geval van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructurele plannen treden gemeente en waterschap/provincie vroegtijdig in overleg (de watertoets) over de effecten op de grondwaterhuishouding met andere afdelingen en partijen. Uitgangspunt bij nieuwbouw is dat de natuurlijke grondwatersituatie zo min mogelijk (negatief) beïnvloed wordt. De initiatiefnemer draagt hierbij zorg voor het verzamelen en aanleveren van voldoende (meet)gegevens om de grondwaterhuishouding te kunnen beoordelen.

3.3.4 Beleidsdoelen doelmatig beheer

Gegevensbeheer

1. De gegevens van de afvalwaterketen en watersysteem zijn op orde: de kenmerken van voorzieningen zijn volledig, actueel en toegankelijk voor elke geïnteresseerde;
2. Beheergegevens van de afvalwaterketen en watersysteem zijn digitaal toegankelijk en beschikbaar voor alle partijen binnen het Waterteam De Liemers.

Toestand en functioneren

3. We hebben voldoende inzicht in de toestand van de openbare riolering. Hiertoe verzamelen we gegevens van de actuele ligging en toestand van objecten in de afvalwaterketen en het watersysteem;
4. We beheren onze voorzieningen zodanig dat deze in acceptabele staat verkeren. Hierbij houden we rekening met de risico's die acceptabel zijn voor het object, het systeem en de omgeving;
5. Alle rioolgemalen en overstorten zijn aangesloten op een telemetriesysteem en storingen worden binnen 24 uur verholpen;
6. We hebben voldoende inzicht in het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van afvalwaterketen en de hydraulische en ecologische toestand van het watersysteem;
7. We streven ernaar het energieverbruik bij het uitvoeren van onze watertaken te optimaliseren.

Integrale aanpak beheer en onderhoud

8. We hanteren een integrale aanpak bij werkzaamheden in de openbare ruimte, ten einde de inzet van middelen te vergroten en overlast of hinder te beperken;
9. We hanteren een integrale benadering bij de inrichting en het beheer van water, riolering en de openbare buitenruimte, ten einde de ruimtelijke meerwaarde en de doelmatigheid van onze activiteiten te vergroten.

Communicatie

10. Gemeenten en waterschap zorgen voor educatie en communicatie in het kader van de watertaken. Hiermee beogen we:
    - goed gebruik van de riolering te stimuleren;
    - overlast te beperken en acceptatie van hinder te bevorderen;
    - draagvlak te verkrijgen bij belanghebbenden binnen en buiten de gemeente voor een integrale benadering van water en de openbare inrichting;
    - invulling van particulieren aan de verantwoordelijkheid op eigen terrein te bevorderen;
    - lokale lasten te verantwoorden door te laten zien wat gemeente en waterschap allemaal doen;
    - omwonenden te informeren door gericht te communiceren per project;
    - bewustwording: bijvoorbeeld plaatsen van openbare grondwaterpeilmeter.

3.3.5 Beleidsdoelen waterhuishouding

Algemeen

1. Klimaat: We anticiperen bij nieuwbouw en indien doelmatig bij bestaande bouw op klimaatverandering (m.b.t. wateroverlast, droogte, hittestress en waterkwaliteit);

2. KRW-waterlichamen in stedelijk gebied moeten voldoen aan alle eisen van de Kaderrichtlijn Water. De overige wateren in stedelijk gebied en periferie moeten voldoen aan de fysisch, chemische eisen van de KRW (basiskwaliteit);
3. Wij spannen ons in om de basiswaterkwaliteit van al het stedelijk water te waarborgen. We hanteren een gezamenlijke aanpak van waterkwaliteitsknelpunten;
4. Wij vergroten de belevingswaarde en natuurwaarden van het stedelijk water door:
    - inrichting, gebruik en beheer af te stemmen op gedeelde streefbeelden;
    - water zichtbaar te maken;
    - ons watersysteem open te stellen voor recreatief medegebruik.
5. Communicatie: Wij gaan in gesprek met inwoners en dragen bij aan bewustwording.

Nieuwbouw

6. Ruimtelijke plannen leggen we hydrologisch neutraal aan. Dit betekent dat het omliggende watersysteem niet zwaarder belast zal worden ten gevolge van de ontwikkeling.

3.3.6 Beleidsdoelen zuivering

Deze beleidsdoelen hebben betrekking op waterschap Rijn en IJssel.

Algemeen

1. We transporteren het ingezamelde stedelijk afvalwater vanaf de overnamepunten naar de zuivering;
2. We zuiveren het ingezamelde afvalwater zodanig dat het effluent voldoet aan de normen om te mogen lozen op het ontvangende water;
3. We beperken de overlast (o.a. geur en geluid) voor de omgeving ten gevolge van het transport en zuivering van afvalwater;
4. Waar mogelijk en doelmatig benutten we grondstoffen en energie vanuit het ingezamelde afvalwater en benutten we effluent als aanvoer van zoetwater. Waterschap Rijn en IJssel ondersteunt hiertoe initiatieven om grondstoffen en energie terug te winnen op de RWZI Nieuwgraaf.

3.3.7 Beleidsdoelen klimaatadaptatie

Afgelopen planperiode zijn kwetsbaarheden voor de klimaateffecten voor De Liemers in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn online te bekijken. Ook zijn er klimaatdialogen gevoerd met de politiek en ambtelijk intern. Inwoners zijn via een digitaal traject met social media campagne, website en enquêtes betrokken. Uit de uitgevoerde inventariserende en beeldvormende activiteiten zijn hoofdlijnen afgeleid waar De Liemers richting kiest in de aanpak van klimaatverandering de komende jaren. Op basis van de gegevens uit het participatieproces zijn de hierna volgende beleidsdoelen voorgesteld om De Liemers beter bestendig maken tegen klimaatverandering.

1. We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak;
2. In De Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op voor de gemeente onverwachte financiële schades;
3. We benutten de (bergings)capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes;
4. Inwoners worden regelmatiger geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand.

Het klimaatthema Hitte is geen onderdeel van de gemeentelijke watertaken. Maar door meekoppelkansen te benutten kan er wel een bijdrage worden geleverd aan het verminderen van hittestress. Ontharden (en vergroenen) is namelijk wel onderdeel van de gemeentelijke watertaken omdat het zorgt voor minder afstroming en hemelwater kan infiltreren.

3.3.8 Beleidsdoelen oppervlaktewater

Bijdrage leveren aan een ecologisch en chemisch gezond oppervlaktewater en waterbodem. Door:

1. De vervuilende invloed op de kwaliteit en het ecologisch functioneren van het oppervlaktewater en de waterbodem door overstortingen en regenwaterlozingen wordt waar mogelijk beperkt;
2. Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en waterbodem door planmatig beheer en onderhoud van het rioolstelsel;
3. Bijdrage leveren aan het beheer en onderhoud van oppervlaktewater vanuit de wettelijke zorgplichten.

4 Waterregels De Liemers

4.1 Algemeen

In het omgevingsplan komen de juridisch bindende regels voor burgers en bedrijven die de gemeente nodig acht om de visie te realiseren. In dit hoofdstuk sorteren we voor op de waterregels die gebruikt kunnen worden in de toekomstige omgevingsplannen van waterorganisaties van De Liemers.

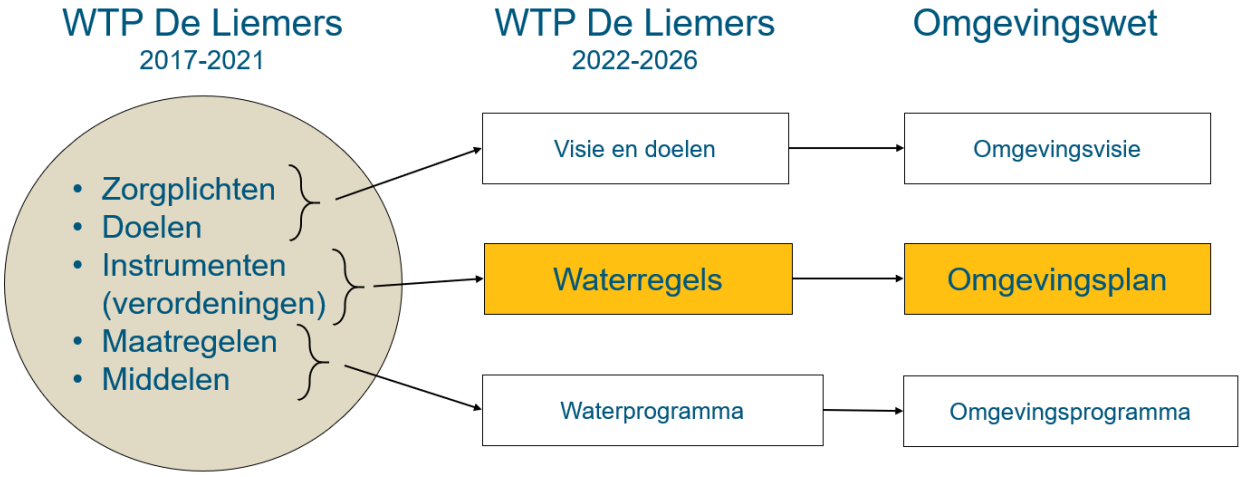

Figuur 8 Samenhang watertakenplan De Liemers en het omgevingsplan.

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de procedure die vanuit de Omgevingswet voor de (water)regels in het omgevingsplan wordt doorlopen en de wijze waarop het watertoetsproces is geborgd. Vervolgens komen de belangrijkste waterregels die komende planperiode worden toegepast aan bod: de regels die in het kader van het watertoetsproces zijn opgesteld en de aansluit- en hemelwaterverordening. Deze blijven in de planperiode van het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 van kracht.

4.2 Procedure (water)regels in het omgevingsplan

Via de Invoeringswet Omgevingswet zorgt het Rijk ervoor dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet alle gemeenten een omgevingsplan hebben. Het omgevingsplan dat van rechtswege ontstaat, bevat alle vigerende bestemmingsplannen en verordeningen, waaronder de aansluitverordening en hemelwaterverordening van De Liemers. Dit tijdelijk omgevingsplan voldoet nog niet aan de eisen van het nieuwe stelsel. Voor gemeenten geldt een overgangstermijn tot 2029.

Het Rijk voorziet in overgangsrecht voor de regels die nu nog op rijksniveau zijn gesteld in onder andere het Besluit lozing afvalwater huishoudens, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Bouwbesluit 2012, maar in het nieuwe stelsel niet terugkeren op rijksniveau. Dit overgangsrecht voor voormalige rijksregels wordt de bruidsschat genoemd. De bruidsschat wordt van rechtswege toegevoegd aan ieder omgevingsplan. Direct vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten de bruidsschatregels aanpassen of schrappen.

4.3 Watertoets in de Omgevingswet

In het huidige watertoetsproces wordt een aantal stappen doorlopen met waterbeheerders om na te gaan of er voldoende rekening wordt gehouden met waterbelangen in ruimtelijke planprocessen van gemeenten, provincies en het Rijk. De kern van het instrument wordt gevormd door vroegtijdig overleg, een wateradvies en een waterparagraaf in de ruimtelijke plannen.

De Omgevingswet gaat uit van een integrale benadering van alle aspecten van de fysieke leefomgeving. Alle bestuursorganen moeten bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden rekening houden met de taken van andere bestuursorganen. Met dit uitgangspunt borgt de Omgevingswet dat gemeenten bij het opstellen van een omgevingsvisie en omgevingsplan al in een vroeg stadium de waterbelangen borgen.

De watertoets zou, gelet op dit uitgangspunt, niet meer wettelijk te hoeven worden voorgeschreven. Toch is een (enigszins aangepaste) watertoets in de nieuwe regelgeving (het Besluit kwaliteit leefomgeving) opgenomen. Deze nieuwe watertoets legt meer nadruk op de inhoudelijke vertaling van het waterbelang in onder andere omgevingsplannen, en minder op het proces.

4.4 Water in ruimtelijke plannen

In 2015 is de beleidsnotitie Water Raakt! bestuurlijk vastgesteld. Waterschappen Vechtstromen (WVS), Drents Overijsselse Delta (WDOD) en Rijn en IJssel (WRIJ) hebben in Water Raakt! beschreven wat hun visie is ten aanzien van stedelijk waterbeheer.

Waterschap Rijn en IJssel heeft de visie uitgewerkt tot concrete uitgangspunten voor de weging van het waterbelang bij ruimtelijke plannen (watertoets). Ook de uitgangspunten voor waterbeheer in het landelijk gebied zijn hierin opgenomen. De voor dit Watertakenplan relevante uitgangspunten staan navolgend kort samengevat. Voor de gedetailleerde uitwerking van de uitgangspunten van waterschap Rijn en IJssel is ‘Water in ruimtelijke plannen’ te raadplegen.

- Schoon hemelwater wordt, waar mogelijk, binnen het plangebied geïnfiltreerd of geborgen en vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater;
- Een verslechtering van de waterkwaliteit wordt benoemd en met duurzame maatregelen verbeterd;
- Bij een toename van het afvalwater controleert het waterschap of deze mogelijk is binnen de bestaande capaciteit van de RWZI.
- Zuiveringstechnische werken blijven bereikbaar voor beheer en onderhoud en in calamiteitenfase. Bebouwing en/of beplanting binnen de belangenstrook van bijvoorbeeld een persleiding is daarom niet toegestaan;
- In de milieuzonering van de rwzi’s en rioolgemalen worden geen hindergevoelige functies mogelijk gemaakt;
- De geldende voorwaarden omtrent RWZI’s zijn beschreven in de Beleidsregels zuiveringstechnische werken ;
- Nieuwe ruimtelijke plannen zijn ten minste grondwaterneutraal. Dit betekent dat ze niet mogen leiden tot structurele verlaging van de grondwaterstand;
- Waterschap Rijn en IJssel adviseert niet te bouwen in gebieden met een hoge grondwaterstand of kwel, of de bouwwijze hierop aan te passen;
- In zettingsgevoelige gebieden wordt rekening gehouden met de bodemgesteldheid en de relatief hoge grondwaterstanden. Ook als slecht doorlatende lagen in het plangebied voorkomen, wordt de bouwwijze aangepast om grondwateroverlast te voorkomen;
- Nieuwe functies mogen geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het grondwater.

4.5 Waterregels in het omgevingsplan

Voor het waterbeheer zijn met name de regels over aansluiten op de riolering en over afvalwaterlozingen in de bruidsschat relevant. Dit betreft onder andere de lozing van grondwater, afstromend hemelwater en huishoudelijk afvalwater in de bodem, de riolering en het oppervlaktewater. Daarnaast zijn er specifieke lozingsregels voor bedrijfstakken opgenomen in de bruidsschat. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn het lozen bij kleinschalige voedselbereiding (zoals de vetafscheider bij de horeca), lozen bij telen en

kweken van gewassen (zoals spoelwater van biologisch geteeld fruit), lozen bij het maken van beton, lozen bij het wassen van motorvoertuigen en lozen bij het opslaan van mest of kuilvoer. De Liemers heeft gezamenlijk een Aansluitverordening en Hemelwaterverordening opgesteld en daarbij aandacht gehad voor de bruidsschatregels.

Aansluitverordening
De Liemers hebben aanvullend op de bestaande wet- en regelgeving (Bouwbesluit 2012 en de lozingsregels uit het Besluit lozing afvalwater huishoudens) regels opgesteld over het aansluiten van percelen op het openbaar riool. De verordening bevat regels over onder andere de begrenzing van het openbaar riool, aansluitverplichting, vergunningsplicht en de voorwaarden aansluiten op openbaar riool.

Hemelwaterverordening
De hemelwaterverordening verbiedt particulieren om afvloeiend hemelwater en grondwater te lozen op het openbare vuilwaterriool bij ontwikkelingen in een bepaald gebied. Ten aanzien van hemelwaterberging op particulier terrein gelden de volgende eisen:

- Bij een uitbreiding van het bebouwd oppervlak tot maximaal 2.000 m^2 heeft de hemelwaterberging ten minste een capaciteit van 60 liter per m^2 (60 mm) bebouwd oppervlak;
- Bij een uitbreiding van het bebouwd oppervlak vanaf 2.000 m^2 komt de bergingseis terug in de watertoets;
- De hemelwaterberging wordt zo ontworpen dat deze binnen 24 uur weer beschikbaar is.

De hoeveelheid hemelwater die niet kan worden geborgen in de hemelwaterberging kan onder voorwaarden middels een noodoverloop geloosd worden op een nader aan te wijzen openbare watergang of hemelwatervoorziening.

5 Waterprogramma De Liemers

De komende jaren komt er veel af op gemeenten en waterschap. Met een aantal stappen is in beeld gebracht welke onderwerpen en aspecten de komende planperiode extra aandacht verdienen.

1. Toetsen van de huidige situatie aan de doelen vanuit het vigerende beleid;
2. Evaluatie van de afgelopen planperiode;
3. In beeld brengen van nieuwe opgaven voor de komende planperiode.

Gedurende de totstandkoming van het Watertakenplan zijn de bovengenoemde stappen doorlopen en hebben geleid tot een brede consultatie binnen zowel gemeenten als waterschap. Op basis van de resultaten zijn opgaven voor de komende planperiode benoemd en vertaald naar maatregelen.

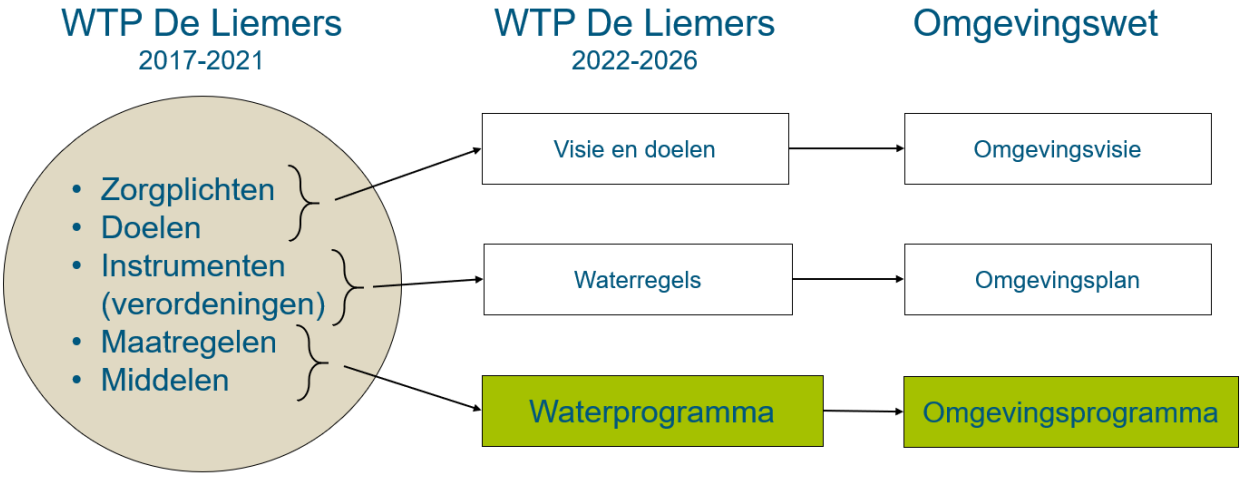

Figuur 9 Samenhang watertakenplan De Liemers en het omgevingsprogramma.

5.1 Evaluatie planperiode 2017 - 2021

Uit de evaluatie van het Watertakenplan 2017 - 2021 blijkt dat er al veel goed gaat bij het uitvoeren van de (afval)watertaken in De Liemers. Dit heeft er in geresulteerd dat de afgelopen planperiode een groot deel van de gestelde beleidsdoelen deels of geheel zijn behaald.

Belangrijke speerpunten die bij de evaluatie naar voren kwamen zijn:

- Voor het overgrote deel van De Liemers is het beheer op orde (binnen het areaal van voormalig gemeente Rijnwaarden is een inhaalslag nodig). Echter, dit neemt niet weg dat er inspanningen nodig blijven om het huidige niveau te handhaven en gesteld te staan voor nieuwe opgaven en ontwikkelingen. Komende planperiode is daarom van belang om het beheer op orde te houden;
- Het klimaatadaptatiebeleid en de bijbehorende uitvoeringsagenda worden geïntegreerd in het Watertakenplan;
- Met het nieuwe Watertakenplan moet De Liemers goed voorbereid zijn op de Omgevingswet.
- De Liemers regio heeft te maken met een behoorlijke woningbouwopgave. Er is behoefte aan duidelijke regels om de watertaken van de gemeenten te borgen in ruimtelijke plannen;
- Het samenwerkingsteam van De Liemers wordt komende planperiode verbreedt met collega's vanuit Ruimtelijke Ordening. Voor klimaatadaptatie in de regio is het belangrijk dit thema op te nemen in de samenwerking.

5.2 Opgaven voor de komende planperiode

De paragraven 5.3.1 tot en met 5.3.4 vertegenwoordigen de vier thema's van waaruit dit Watertakenplan wordt benaderd. Bij ieder thema horen opgaven waar De Liemers de komende planperiode mee aan de slag gaat.

5.2.1 Basis op orde (houden)

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte
Liemers breed wordt het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) opgepakt. Met het invoeren van IBOR wil De Liemers zowel de beheerders als het bestuur een instrument bieden om gerichter te kunnen sturen op de onderhoudskwaliteit van de woonomgeving. Naast communicatie-instrument moet IBOR gaan dienen als vertrekpunt om inwoners, bedrijven en instellingen, buurten, wijken en dorpen de mogelijkheid te geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de leefbaarheid van de eigen woon- of werkomgeving (= participatie). Kortom, met IBOR heeft De Liemers:

- een sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om de kwaliteitsniveaus voor het beheer te bepalen;
- een beheerinstrument voor de gemeentelijke organisatie waarin het vastgestelde kwaliteitsbeeld kan worden gerealiseerd;
- een communicatie-instrument voor inwoners (en bezoekers) van de gemeente dat duidelijkheid geeft over welk kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft.

Beheer en onderhoud
De gemeente stelt de kwaliteitstoestand van het gemeentelijk rioleringsstelsel vast door middel van een visuele inspectie ten behoeve van het bepalen van vervangings- en verbeteringsmaatregelen. Voordat zo'n inspectie plaatsvindt, wordt de betreffende rioolstreng schoongemaakt en het vrijkomend slib afgevoerd. Jaarlijks reinigt en inspecteert de gemeente ongeveer 10% van de riolering. Bijzondere voorzieningen zoals zinkers, overstortputten, spindelschuiven en terugslagkleppen worden regelmatiger geïnspecteerd en gereinigd, kleine gebreken worden daarbij meteen hersteld. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

Diverse criteria zijn van invloed op de keuze of een riool vervangen wordt of niet. Belangrijk zijn vanzelfsprekend de afwegingen ten aanzien van het riool zelf: de kwaliteitstoestand, ouderdom en functie van het riool. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de aanleg van blauwe aders, ontwikkelingen in de omgeving, en de afstemming met andere programma´s. Bij het vervangen van riolering worden straten en wegen veelal van trottoir tot trottoir opengebroken. Dit leidt tot hinder bij de betrokken burgers en bedrijven. Door de werkzaamheden te combineren met andere werken (bijvoorbeeld vervangen van bestrating, de wijkaanpak met betrekking tot de energietransitie, elektriciteitskabels of drinkwaterleidingen en herinrichtingsprojecten, wordt efficiënter gewerkt en wordt hinder voor de omgeving zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast bespaart het kosten in de uitvoering van de werkzaamheden, omdat de kosten voor het open maken van de straat maar één keer betaald hoeven te worden. Binnen De Liemers wordt zoveel mogelijk 'Werk met Werk' gemaakt.

De gemalen en drukrioolunits worden jaarlijks gereinigd en in detail geïnspecteerd waarna preventieve onderhoudsmaatregelen worden vastgesteld. Het eerste lijns onderhoud van gemalen wordt uitgevoerd door de buitendienst, ernstigere gebreken worden op contractbasis uitbesteed. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

Kolken en lijngoten zijn essentieel voor het inzamelen van regenwater dat valt in de openbare ruimte. Verstopping kan lokaal leiden tot overlast, terwijl de hoofdriolering nog voldoende afvoercapaciteit heeft.

In De Liemers worden kolken en lijngoten minimaal 1 maal per jaar gereinigd. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

De laatste jaren heeft De Liemers veel kleinere (groene) hemelwatervoorzieningen aangelegd. Het gaat om bergende greppels, bermen, wadi's en infiltratievoorzieningen. In de komende planperiode is meer aandacht voor deze voorzieningen nodig. Het gegevensbeheer (vaste en kwaliteitsgegevens) en operationele beheer voor deze voorzieningen wordt versterkt en door onderzoek wordt in beeld gebracht of voorzieningen nog voldoende functioneren.

Inrichting & kwaliteit (oppervlakte)watersysteem
Hoe meer groen en water in de woonomgeving, hoe gezonder mensen zich voelen. Water en groen gaan vaak hand in hand als het gaat om het watersysteem. Een goed ingericht watersysteem kan zorgen voor beleving, verkoeling, ontspanning en natuur. Daarom willen we in de komende planperiode voor het Liemerse watersysteem bekijken hoe we de inrichting en het beheer en onderhoud beter kunnen afstemmen op de omgeving. Verder zijn in de komende planperiode maatregelen nodig om het watersysteem op orde te houden, zoals het baggeren van de watergangen en het onderhouden van de beschoeiingen.

5.2.2 Klaar voor de toekomst

De klimaatopgave
Door klimaatverandering kan in bebouwd gebied overlast en schade ontstaan door wateroverlast, hitte, en droogte. Bij de locatiekeuze, de ruimtelijke inrichting en de bouwwijze is/wordt daar vaak geen rekening mee gehouden. Daarom is het belangrijk het bebouwde gebied minder kwetsbaar te maken voor extreme weerssituaties en de negatieve impact daarvan te beperken. Voor een duurzame waterketen en -systeem en klimaatbestendige omgeving geven we water meer ruimte, vangen we het op tijdens piekbuien en behouden we het voor langdurige droge perioden. Door nu kansen te benutten om 'mee te koppelen' met geplande maatregelen in bijvoorbeeld de openbare ruimte, voorkomen we draconische maatregelen over 30 jaar. De Liemers heeft een gezamenlijke Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie opgesteld. Zie Paragraaf 5.3.4 voor meer informatie.

Ook burger en bedrijven hebben een rol: door hemelwater af te koppelen van de riolering en percelen niet volledig te verharden waardoor neerslag kan infiltreren in de bodem. Het is daarnaast van belang dat inwoners bewust worden van de mogelijke effecten van klimaatverandering en accepteren dat er tijdelijk water-op-straat kan voorkomen na een extreme bui. De Liemers wil komende planperiode gezamenlijk optrekken in communicatie en participatie.

De duurzaamheidsopgave
De duurzaamheidsopgave ligt vooral in het samen optrekken met de energietransitie bij (her)inrichtingen (werk met werk) en het terugwinnen van waardevolle grondstoffen en energie uit afvalwater. Voor de terugwinning van grondstoffen en energie uit afvalwater wordt steeds meer technisch mogelijk en financieel aantrekkelijk. Dat kan in huis, in de wijk of op de centrale afvalwaterzuivering van het waterschap. Op de RWZI Nieuwgraaf worden nieuwe initiatieven om invulling te geven aan deze duurzaamheidsopgave verwelkomd.

Doortrekken van de A15 naar de A12
Momenteel wordt er een nieuwe autosnelweg aangelegd. Het project is naar verwachting in uitvoering tot 2024. Het tracé van de A15 loopt door zowel gemeente Duiven als gemeente Zevenaar. Als gevolg hiervan zullen watergangen en persleidingen moeten worden omgelegd. Dit biedt soms kansen, maar kost altijd aandacht en tijd. Ook de potentiële negatieve effecten van de verdiepte aanleg op grondwaterstanden verdienen speciale aandacht in dit grondwatergevoelige gebied. Overigens worden de

consequenties van de werkzaamheden aan de A12 en de A15 buiten het Watertakenplan opgepakt en gefinancierd.

Woningbouwopgave
Net als in vele andere gebieden in Nederland is in De Liemers een woningentekort ontstaan. Het Rijk, provincie Gelderland en gemeenten zijn samen een proces gestart van ontwerpend onderzoek om te komen tot een integrale verstedelijkingsstrategie 2020 – 2040 voor de regio's Arnhem-Nijmegen en FoodValley. Het gebied De Liemers is onderdeel van deze regio. De aanleiding voor de verstedelijkingsstrategie is de noodzaak om rond de 100.000 woningen toe te voegen in de regio's Arnhem-Nijmegen en FoodValley. Voor het borgen van de beleidsdoelen uit dit watertakenplan is behoefte aan duidelijke waterregels voor nieuwe ontwikkelingen.

5.2.3 De burger centraal

Communicatie samen oppakken
Er zijn verschillende situaties waarbij communicatie richting inwoners gezamenlijk wordt opgepakt. Bijvoorbeeld bij werken in de openbare ruimte, tijdens calamiteiten en over thema's zoals klimaatverandering en -adaptatie. Afstemming binnen De Liemers over communicatie naar inwoners verloopt goed, doordat collega's van communicatie van de verschillende partijen elkaar goed weten te vinden. Dit aspect van de samenwerking wordt komende periode voortgezet.

Waterbewust handelen promoten
Overheden kunnen verschillende instrumenten inzetten om inwoners en bedrijven aan te zetten tot klimaatbewust handelen. De Liemers gaat komende periode een combinatie van instrumenten gebruiken, die beginnen met verleiden en overtuigen en overgaan in verplichten:

1. Informeren over de risico's van wateroverlast, droogte, hittestress en overstromingen versterkt de bewustwording over deze problemen en kan ertoe leiden dat men eerder bereid is om klimaatmaatregelen te treffen op particulier terrein. De resultaten van de stresstesten en risicodialogen zijn hiervoor te gebruiken. Informeren kan door middel van publicaties, folders en bijeenkomsten;
2. Advies geven over de mogelijke maatregelen die men kan treffen om particulier terrein klimaatbestending in te richten. Daarnaast kan er ook advies worden gegeven over mogelijke subsidies en regelingen die men kan aanvragen om klimaatmaatregelen te nemen. Advisering kan door middel van folders, een online tool, een afkoppelcoach en/of maatwerk;
3. Stimuleren door het verstrekken van subsidies en regelingen of differentiatie van de rioolheffing. Een subsidie geeft een stimulans om klimaatmaatregelen te nemen die wellicht te duur worden gevonden of waarover in het geheel niet wordt nagedacht;
4. Het inzetten van juridische instrumenten. Door juridisch bindende regels op te leggen aan inwoners en bedrijven zijn deze verplicht tot het realiseren van klimaatmaatregelen. Gemeente Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben alle een aansluitverordening en hemelwaterverordening.

5.2.4 Samenwerking De Liemers

De Bestuursakkoord Water opgave van de samenwerkingsregio om structureel de kosten voor onze watertaken te beperken, met behoud van kwaliteit liep tot 2021. Dit thema en de samenwerking wordt doorgezet.

Verbreding met Ruimtelijke Ordening
Het DPRA-proces is komende planperiode via de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie nadrukkelijk gekoppeld aan het Watertakenplan. Voor een klimaatrobuuste inrichting van De Liemers is een integrale werkwijze nodig waarbij collega's van ruimtelijke ordening een belangrijke rol hebben. Daarom wil het samenwerkingsteam De Liemers komende planperiode de groep verbreden met collega's van ruimtelijke ordening.

5.3 Maatregelen

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreedt voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van rioolobjecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorgdragen voor het beheer en onderhoud. In dit hoofdstuk lichten we de verschillende type maatregelen kort toe.

5.3.1 Investeringen

Iedere organisatie draagt de zorg voor de benodigde investeringen (vervangingen, renovatie) voor haar eigen voorzieningen. Deze investeringen volgen veelal uit de meerjarenplanning en zijn gebaseerd op een integrale afweging van:

- informatie over de staat van voorzieningen in relatie tot effecten op het systeem en de omgeving;
- overige geplande werkzaamheden in de openbare ruimte;
- mogelijke alternatieve (beheer)maatregelen die getroffen kunnen worden.

Met name in het stedelijk gebied is de verwevenheid van ondergrondse infrastructuur met de omgeving groot, waardoor deze niet altijd leidend zal zijn. Dit zal per situatie opnieuw worden bekeken in een integrale afweging. Op basis van deze afwegingen stellen gemeente en waterschap veelal jaarlijks hun uitvoeringsprogramma's vast waarin de uit te voeren projecten zijn gedefinieerd.

De jaarlijkse geraamde investeringen van de gemeente zijn opgenomen in het individuele kostendekkingsplan (Bijlage 3). Het waterschap heeft een meerjarenbegroting voor haar gehele beheersgebied waarin investeringen zijn opgenomen.

5.3.2 Beheeractiviteiten

Ten behoeve van het functioneren en de instandhouding van het afvalwaterstelsel en watersysteem voeren de partijen beheeractiviteiten uit. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard en worden bekostigd vanuit de exploitatiebegroting. Zie hiervoor ook de individuele exploitatiebegroting per organisatie (Bijlage 3).

Waterschap en gemeenten zijn toegegroeid naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer. Komende planperiode implementeert iedere gemeente het IBOR. Met het IBOR zijn risicobewuste afwegingen en vervolgens afspraken gemaakt over de kwaliteit van assets. Het IBOR is daarmee een uitwerking van assetmanagement.

5.3.3 Liemersbrede maatregelen

Gedurende het opstellen van het Watertakenplan is in beeld gebracht op welke onderwerpen er maatregelen gewenst zijn om de gestelde doelen voor de watertaken te bereiken. Hierbij kiest het waterteam waar zinvol voor een gezamenlijke aanpak waarbij capaciteit, kennis en kunde wordt gebundeld.

Het onderstaande overzicht geeft de voorgenomen maatregelen voor de planperiode 2022 – 2026 weer. Afhankelijk van de aard van de maatregelen pakt het Waterteam de voorgenomen maatregelen in gezamenlijkheid of in deelgroepjes op. Iedere organisatie draagt daarbij zelf zorg voor het reserveren van de benodigde middelen om de afgesproken maatregelen te bekostigen. Eventuele aanvullende eigen onderzoeken en studies zijn opgenomen in de individuele begrotingen.

Tabel 1 Liemersbrede maatregelen.

Maatregelen	Toelichting
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen. (Basis op orde)	Grote regenbuien passen niet in rioolbuizen dus wordt verharding vervangen door groen. Groenvoorzieningen krijgen functies als waterberging en infiltreren regenwater in de bodem, zoals bij wadi's (water afvoer drainage en infiltratie). De Liemers wil komende periode gebruiken om het functioneren van rioolvoorzieningen van bijvoorbeeld groene berging te onderzoeken. Is de infiltratiecapaciteit nog voldoende en in hoeverre zijn de bodems van groene bergingen vervuild.
Onderzoek grondwatersysteem voor droogte en wateroverlast. (Klaar voor de toekomst)	De Liemers is voornemens komende periode het grondwatersysteem te analyseren. Uitgangspunt is met elkaar structurele oplossingen zoeken om een balans te vinden tussen weersextremen, van te nat en te droog
Doortrekking A15 / verbreding A12 (Klaar voor de toekomst)	Rijkswaterstaat werkt momenteel aan de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Deze doortrekking heeft ook gevolgen voor het watersysteem en de riolering, die op een aantal locaties moeten worden verlegd of aangepast. Daarnaast heeft de doortrekking gevolgen voor de grondwaterstromen in het gebied. Gemeenten Duiven en Zevenaar en waterschap Rijn en IJssel zijn betrokken bij de voorbereiding van de doortrekking en zullen ook de komende periode meedenken om te zorgen dat (grond)water en riolering goed blijven functioneren.
Samenwerken / programmamanagement (Samenwerking De Liemers)	De gemeenten en het waterschap werken samen in De Liemers om te zorgen voor een prettige leefomgeving met schoon en voldoende water. Structuur is er iedere 6 weken overleg. Daarnaast weten de leden elkaar ook buiten het overleg goed te vinden. De samenwerking zorgt voor onderlinge afstemming, delen van kennis en beperken van kosten.
Verbreding samenwerking met Ruimtelijke Ordening (Samenwerking De Liemers)	Hemelwater valt op de straat of in tuinen en komt daarna in het riool of de watergangen. Door het aanleggen van bestrating of asfalt komt hemelwater veel sneller in het riool of de watergang terecht. Daarnaast loopt water naar het laagste punt en kan daar overlast veroorzaken. Door klimaatverandering neemt de kans op hevige buien, en daarmee op wateroverlast toe. Hetzelfde geldt voor hittestress, en (gevolgen van) langere drogere en warmere perioden. Voor een klimaat robuuste inrichting van De Liemers is een integrale werkwijze nodig waarbij collega's van ruimtelijke ordening een belangrijke rol hebben. Daarom wil het samenwerkingsteam De Liemers komende planperiode de groep verbreden met collega's van ruimtelijke ordening.

5.3.4 Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie

In het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie is een aantal scenario's uitgewerkt. Gemeenten Duiven en Westervoort kiezen beide scenario B+ en gemeente Zevenaar scenario B. Navolgend is samengevat wat deze scenario's omvat. Voor een uitgebreid overzicht wordt verwezen naar het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers.

Scenario B: Meekoppelen waar het kan
In Scenario B wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Voor scenario B zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Klimaatmaatregelen worden aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn. Beleidsmatig worden alle projecten opgestart om klimaatadaptatie voldoende te borgen en de kennis te delen binnen de organisatie en de inwoners;
- Om te voorkomen dat kansen gemist worden in huidige situatie óf de problematieken vaker opspelen, wordt een budget gereserveerd voor maatregelen die in lopende initiatieven of projecten kan worden aangewend.
- De personele capaciteit wordt uitgebreid met een projectmanager klimaatadaptatie, adviseur en communicatiespecialist;
- Er wordt een subsidietraject opgestart om inwoners te motiveren om klimaatadaptieve maatregelen door te voeren;
- In de uitgaven worden buurtprojecten ingepland, wordt er een afkoppelkansenkaart opgesteld en wordt er een intern opleidingstraject gestart.

Scenario B+ is gelijk aan bovenstaande plus een financiële impuls in de eerste drie jaar voor het versneld realiseren van klimaatadaptieve pleinen in Duiven en Westervoort.

6 Middelen

6.1 Personele middelen

Om de komende planperiode invulling te geven aan De Liemerse watertaken zijn personele middelen beschikbaar vanuit zowel gemeenten als waterschap. Hierbij dient er voldoende capaciteit aanwezig te zijn om de voorgenomen activiteiten vorm te geven, uit te voeren of – in meer of mindere mate - uit te besteden.

Daarnaast is het van belang dat er voldoende kennis en expertise binnen de eigen organisatie aanwezig is voor het opstellen van beleid, uitvoeren van onderzoek, begeleiden van inhuur en controle van opgeleverde werken of producten. De beschikbare formatie is middels interviews in beeld gebracht. Met de RIONED tool voor personele bezetting is de benodigde personele middelen berekend. Onderstaande tabel geeft het resultaat.

Tabel 2 Beschikbare en benodigde personele middelen voor de zorgplichten (Bijlage 2 geeft de gebruikte input voor de RIONED tool).

Formatie		1Stroom (Duiven en Westervoort)	Zevenaar (inclusief Rijnwaarden)	Totaal
Beschikbare formatie (2021)	Binnendienst	2	2,9	4,9
	Buitendienst	0,5	5,7	6,2
	Binnen + buiten	2,5	8,6	11,1
Benodigde formatie (2021) o.b.v. RIONED tool	Planvorming, onderzoek en facilitair (binnen)	1,4	1,6	3,1
	Onderhoud (buiten)	1,4	4,0	5,4
	Maatregelen (binnen)	1,2	2,6	3,8
	Totaal	3,5	8,3	12,3
Verschil beschikbaar - benodigd		**-1,5**	**0,3**	**-1,2**

Te zien is dat de formatie per organisatie kan verschillen. Voor een deel zijn deze verschillen te verklaren door de keuzes die iedere gemeente maakt in de mate van uitbesteden van taken of juist het uitvoeren van werkzaamheden in eigen beheer - met name Zevenaar voert nog een deel van de beheertaken zelf uit. Daarnaast zijn factoren zoals areaalgrootte, complexiteit van het stelsel en de mate waarin er de komende jaren rioolprojecten tot uitvoering moeten worden gebracht bepalend voor de formatie.

Tabel 2 laat zien dat 1Stroom 1,5 fte tekort komt, met name voor onderhoud (buitendienst). Zevenaar heeft 0,3 fte extra t.o.v. wat benodigd is volgens de RIONED tool. In de komende planperiode wordt voor beide organisaties het aantal benodigde fte voor de watertaken nader bekeken en geanalyseerd.

De RIONED tool berekent de personele middelen voor de watertaken gerelateerd aan de zorgplichten. Personele capaciteit voor klimaatadaptatie en oppervlaktewater is geen onderdeel van deze berekening. Daarom gaan komende planperiode 1Stroom en Zevenaar ieder 1 fte aannemen voor klimaatadaptatie en strategische ondersteuning.

Aanvullend op de gemeentelijke formatie beschikt ook waterschap Rijn en IJssel over personele middelen voor het zuiveringsbeheer, technische ondersteuning en beheer van het watersysteem. Deze capaciteit maakt onderdeel van de bredere formatie voor het gehele beheersgebied van Rijn en IJssel en is

daardoor niet altijd 1-op-1 toe te rekenen aan De Liemers. Wel kan gebruik worden gemaakt van de aanwezige kennis en overlap in expertise voor bijvoorbeeld gemalenbeheer, gegevensuitwisseling en/of storingsdienst.

Door het systeem vanuit het Waterteam als één organisatie te benaderen blijft de continuïteit en kwaliteit ook de komende jaren gewaarborgd. Binnen het Waterteam zal daarnaast aandacht zijn voor het verder verminderen van de kwetsbaarheid door kennis en informatie beter toegankelijk te maken. Het uniformeren en uitwisselen van gegevens vormt hierin een belangrijk onderdeel.

6.2 Financiële middelen

Gemeenten en waterschap zijn ieder verantwoordelijk voor de invulling van een deel van de watertaken. Beide overheden hebben de mogelijkheid om belastingen te innen onder de begunstigden binnen het eigen beheergebied:

- de gemeenten innen rioolbelasting voor de uitvoering van de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater;
- het waterschap heft zuiveringsheffing voor het transport en zuivering van afvalwater en de watersysteemheffing ten behoeve van het beheer van oppervlaktewater.

Dit hoofdstuk beschrijft de algemene kaders en geeft per gemeentelijke organisatie de hoofdlijnen weer van de kosten voor het uitvoeren van de taken en de vertaling hiervan in lasten voor de burger.
Voor de gemeenten is een eigen financiële paragraaf opgenomen in Bijlage 3, met daarin een op de gemeenten toegesneden kostendekkingsplan voor de rioleringszorg. Deze financiële paragraven vormen de financiële basis voor de komende planperiode met een doorkijk op de lange termijn, en worden als zodanig ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden van de gemeenten.

Waterschap Rijn en IJssel heeft reeds op andere wijze de jaarlijks benodigde middelen en de hierbij behorende belastingtarieven vastgesteld. Omdat de partijen zich met dit plan committeren aan het gezamenlijk maatregelenpakket voor De Liemers, zal ook het waterschap gedurende de planperiode uren en geld moeten reserveren.

6.2.1 Kostenontwikkeling komende planperiode

In de individuele kostendekkingsplannen is in overleg met de gemeente bepaald hoe de kosten voor de rioleringszorg gedekt kunnen worden, zowel op korte als langere termijn. Dit resulteert in een tariefstelling voor de begunstigden (gebruikers en eigenaren van aangesloten panden). Figuur 10 geeft de tariefontwikkeling weer voor een gemiddeld meerpersoons huishouden over de komende planperiode 2022-2026.

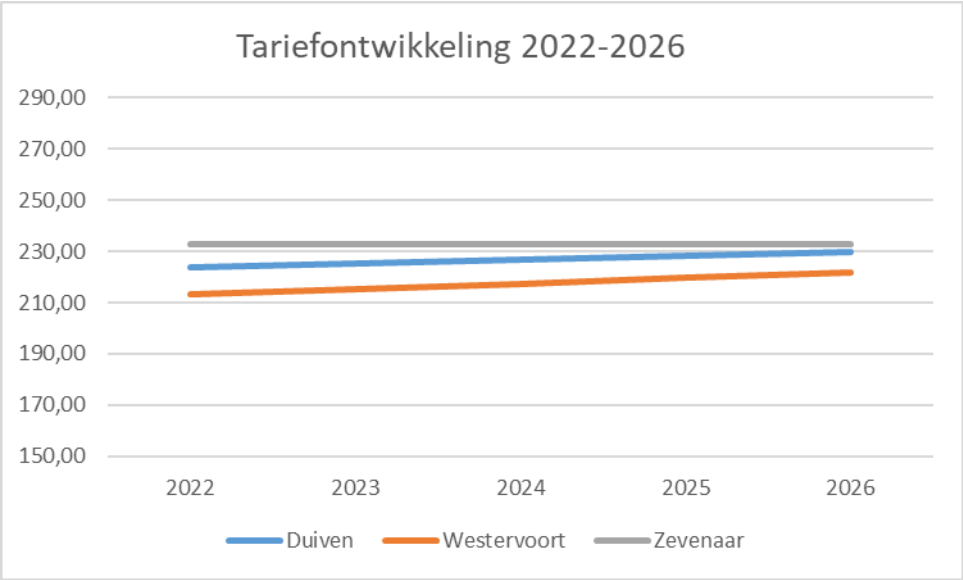

Figuur 10 Tariefontwikkelingen rioolheffing Liemerse gemeenten (Riooltarief voor de gemeente Duiven op basis van een standaard meerpersoons huishouden (COELO) met een jaarlijks drinkwatergebruik van 127 m^3).

Het algemene beeld is dat de riooltarieven binnen De Liemers zich de komende planperiode zeer geleidelijk ontwikkelen, met een lichte stijging tot resultaat. De kleine verschillen in stijging zijn niet 1-op-1 te verklaren maar het resultaat van een veelheid aan factoren, zoals de verwachte lasten op korte en lange termijn, inzet van de voorziening riolering, het aantal aanwezigen aansluitingen (en heffingseenheden) en de gehanteerde financiële uitgangspunten voor de kostendekkingsberekeningen.

Daarbij zullen naar verwachting de lokale gebiedskenmerken zoals de toestand van het stelsel (verouderd of juist nieuw), bodemgesteldheid en de aansluitdichtheid van een gebied uiteindelijk richtinggevend zijn voor de tariefstelling op middellange termijn. De gehanteerde uitgangspunten en berekeningswijze per gemeente is terug te vinden in het kostendekkingsplan in Bijlage 3.

6.2.2 Liemersbrede maatregelen

Vanuit de gezamenlijke aanpak in de Watertakenplan is een Liemersbreed maatregelenpakket geformuleerd, zie ook paragraaf 5.3.3. Deze activiteiten worden vanuit de samenwerking opgepakt en uitgevoerd. Partijen delen mee in de kosten indien de activiteit logischerwijs valt onder de invulling van diens (wettelijke) taken. Tabel 3 geeft de verdeling van de kosten en Tabel 4 geeft de kosten per organisatie weer.

Tabel 3 Verdeling kosten Liemersbrede maatregelen.

Maatregelen	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Wrij	Provincie
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen	30%	18%	52%	0%	0%
Onderzoek grondwatersysteem (droogte en wateroverlast)	18%	11%	31%	20%	20%
A15 / verbreding A12: afstemming en onderzoek	50%	0%	50%	0%	0%
Samenwerken/programmamanagement	22%	13%	39%	25%	0%

Tabel 4 Kosten Liemersbrede maatregelen per organisatie.

Maatregelen	Totaal kosten (jaarlijks)	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Wrij	Provincie
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen	€ 6.000	€ 1.800	€ 1.080	€ 3.120	€ 0	€ 0
Onderzoek grondwatersysteem (droogte en wateroverlast)	€ 15.000	€ 2.700	€ 1.650	€ 4.650	€ 3.000	€ 3.000
A15 / verbreding A12: afstemming en onderzoek	€ 5.000	€ 2.500	€ 0	€ 2.500	€ 0	€ 0
Samenwerken / programmamanagement	€ 33.000	€ 7.359	€ 4.422	€ 12.969	€ 8.250	€ 0
Totaal	**€ 59.000**	**€ 14.359**	**€ 7.152**	**€ 23.239**	**€ 11.250**	**€ 3.000**

1. Bijlage: Wetelijke Kaders

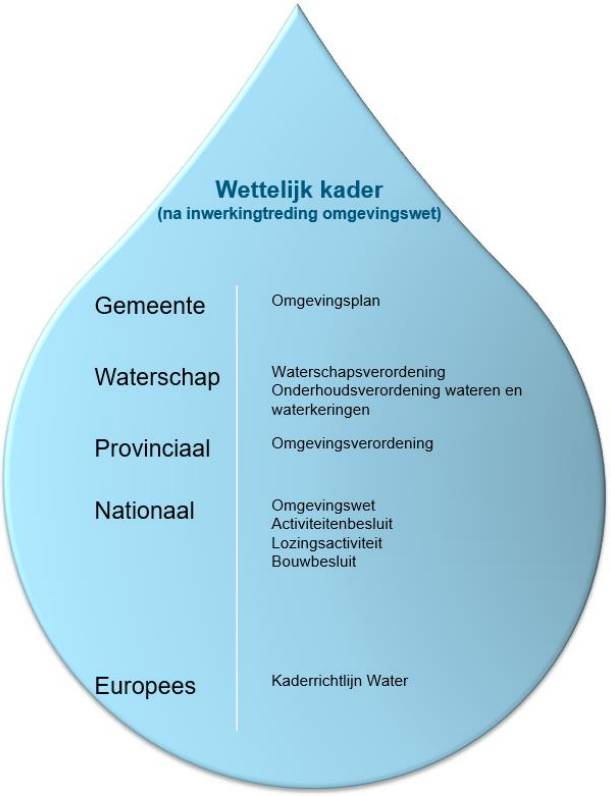

Afvalwater
Ingevolge artikel 10.33 van de Wet Milieubeheer dragen de gemeenteraad of het college zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengt met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. Er geldt geen plicht om bedrijfsafvalwater, met uitzondering van het aan huishoudelijk afvalwater vergelijkbaar afvalwater, in te zamelen en af te voeren. Voor de kwaliteit van het overig te lozen bedrijfsafvalwater zijn regels opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. De ontvangst (op een overnamepunt), transport en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap (art 3.4 Waterwet).

Hemelwater
De hemelwaterzorgplicht voor gemeenten is omschreven in artikel 3.5 van de Waterwet. Op basis hiervan is de perceeleigenaar primair verantwoordelijk voor het verwerken van hemelwater op het eigen terrein. Pas als de perceeleigenaar het hemelwater redelijkerwijs niet zelf kan verwerken, treedt de zorgplicht voor de gemeente in werking voor een doelmatige verwerking van het hemelwater.

Grondwater
Op basis van artikel 3.6 van de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor het in de openbare ruimte van bebouwd gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

De grondwaterstand is, zeker in bebouwd gebied, zeer beperkt te sturen. Daarom heeft de gemeentelijke grondwaterzorgplicht het karakter van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Dit betekent dat de gemeente aanspreekbaar is voor grondwaterproblemen, maar niet dat zij ook aansprakelijk is.

De perceeleigenaar is primair verantwoordelijk voor tegengaan van grondwaterlast op eigen terrein. Dit geldt ook voor funderingsproblemen. Daarnaast dient de eigenaar te voldoen aan de geldende bouwkundige regelgeving.

Doelmatig beheer
Doelmatig beheer staat in dienst van de verschillende zorgplichten van gemeenten en waterschap. Als onderdeel hiervan zorgen partijen voor een doelmatige uitvoering, brengen zij de effecten voor het milieu in beeld en geven ze invulling aan de landelijke afspraken voor een meer doelmatige waterketen (Bestuursakkoord Water).

Waterhuishouding
Naast de wettelijke zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater heeft het waterschap taken in het waterbeheer. Deze hebben betrekking op de waterkwantiteit (niet teveel en niet te weinig), waterkwaliteit en waterkeringen (veiligheid). Belangrijk wettelijk kader naast de Waterschapswet (artikel 1) en de Waterwet, vormt de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en vanaf 2019 de Omgevingswet, onder meer voor emissies naar bodem en lucht.

Zuivering
Op basis van de Waterwet (art. 3.4) in samenhang met artikel 1, lid 2 van de Waterschapswet heeft het waterschap de zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater gebracht in een openbaar vuilwaterriool . Deze zuivering dient plaats te vinden in een daartoe bestemde inrichting onder de zorg van een waterschap. Het waterschap heeft dus geen ontvangstplicht voor een individuele reststroom, er geldt alleen een zorgplicht voor de zuivering van al het door de gemeente ingezamelde stedelijke afvalwater.

Omgevingswet
Decentrale regelgeving: één van de uitgangspunten van de wet is dat decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de gemeenten is dit het omgevingsplan, voor de waterschappen de waterschapsverordening en voor de provincies de omgevingsverordening.

Algemene rijksregels voor activiteiten: Op sommige gebieden kan het nuttig zijn om nationale regels te stellen voor de bescherming van de leefomgeving. Daar werkt het rijk, als dat kan, met algemeen geldende regels. Dat voorkomt dat burgers en bedrijven steeds toestemming moeten vragen aan de overheid. Nadeel van algemene regels is dat ze soms niet goed passen bij specifieke situaties. Daarom bevat de omgevingswet een aantal instrumenten die de flexibiliteit van algemene regels vergroten.

De Omgevingswet vervangt de volgende voor dit plan relevante nationale wetten: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Waterwet, en de Wet milieubeheer

2. Bijlage: Input RIONED tool

		1Stroom			Zevenaar		
		Aantal	% uitbesteed	% V+T	Aantal	% uitbesteed	% V+T
Grootte	Inwoners (aantal in 2021, CBS)	40080			44096		
	Tarief inzet personeel (euro/uur)	€ 100			€ 100		
Areaal	Gemengd (km)	89	75%		177	85%	
	Gescheiden (km)	75	75%		100	85%	
	VGS (km)	119	75%		49	85%	
	Pompunits (aantal)	75	75%		597	5%	
	Bijzondere voorzieningen (aantal)	11	75%		70	10%	
	Drainage (km)	1	75%		6,4	85%	
Investeringen	Nieuwbouw	1.200.000	60%	15%	€ 500.000	60%	15%
	Bestaande bebouwing				€ 100.000	60%	15%
	Drainage				€ 50.000	60%	15%
	Reparaties	103.000	60%	15%	€ 300.000	10%	15%
	Renovatie				€ 606.000	60%	15%
	Vervanging	1.475.8000	60%	15%	€ 4.000.000	60%	15%
	Verbetering				€ 200.000	60%	15%
Planvorming	GRP		70%			60%	
	Jaarprogramma's		40%			40%	
Onderzoek	Inspectie/controle		90%			90%	
	Meten		50%			50%	
Facilitair	Verwerken revisiegegevens		90%			10%	

3. Bijlage: Kostendekkingsplannen

3.1 Financiële paragraaf Duiven

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2021 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Indien investeringen geactiveerd worden geldt een lineaire afschrijving en een rentepercentage van 2,0%. De volgende economische afschrijvingstermijnen worden daarbij gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 45 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- Het saldo van de spaarvoorziening kan en mag niet negatief zijn.
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie.
- De dotatiebedragen ('jaarruimte') worden in de begroting jaarlijks als last opgenomen
- Er wordt uitgegaan van een minimale afname (2.344 m^3) van waterverbruik. Voor de hieraan gerelateerde ontwikkeling van het waterverbruik (grondslag voor de rioolheffing) is uitgegaan van het huidig gemiddeld verbruik per woning.
- BTW (21%) wordt toegerekend over 'exploitatie derden' en over de totale investeringen van het betreffende jaar.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- De kosten van de projecten in het kader van samenwerking in Liemers verband zijn opgenomen in de exploitatie.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B+ aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.
- Investeringen worden betaald uit de voorziening. Er worden geen nieuwe kapitaallasten gemaakt.

Tariefberekening, voorziening
De gemeente Duiven beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

Vaststelling van het WTP 2022-2026 is in 2022. De rioolheffing voor 2022 is daarom (exclusief indexatie) onveranderd en gelijk aan 2021. Ondanks de hoge stand van de voorziening wordt er vanaf 2023 een lichte stijging ingezet waardoor het mogelijk is om vanaf 2027 de heffing gedurende circa 30 jaar met 2,9% per jaar (exclusief indexatie) te laten stijgen om kostendekkend te blijven en geen kapitaallasten te maken.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Tarief per m³ waterverbruik
(2021)		(€ 1,761)
2022	0,0%	€ 1,761
2023	0,7%	€ 1,773
2024	0,7%	€ 1,786
2025	0,7%	€ 1,798
2021	0,7%	€ 1,811

Onderstaande grafiek toont het saldo in de spaarvoorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

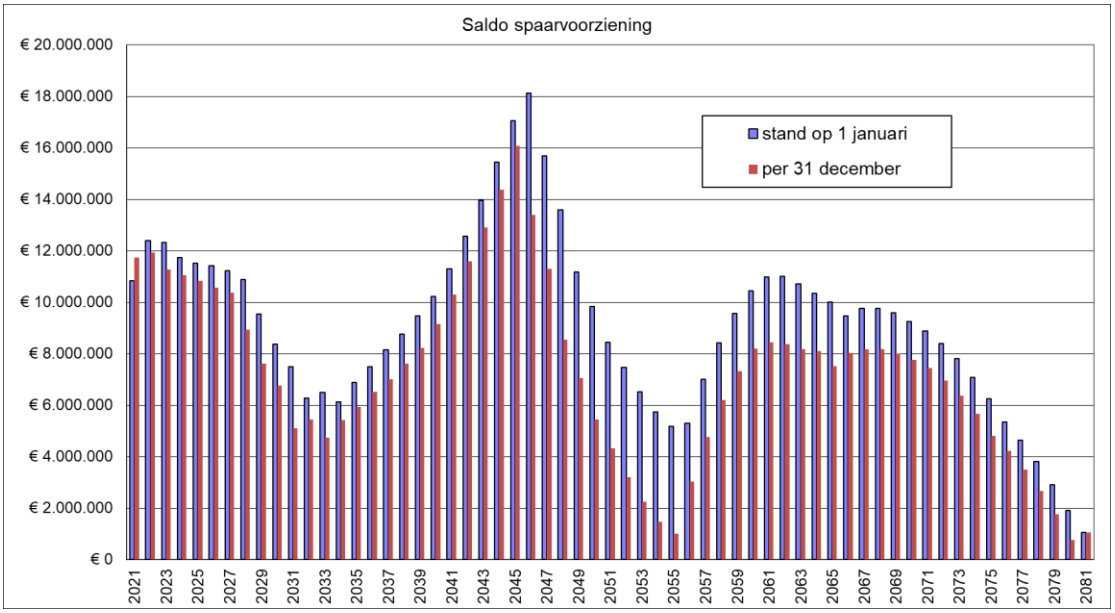

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

EXPLOITATIE RIOLERINGSZORG DUIVEN								
Exploitatie	Begroting (netto toerekenen aan rioolheffing)						Toerekening	BTW
omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	aan rioolheffing	toerekening
Onderhoud en reparatie							percentage	ja/nee
riolering								
onderhoud riolering	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	100%	ja
calamiteiten riolering	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.001	100%	ja
reinigen hoofdriool	€ 29.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	100%	ja
Reinigen kolken	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
Foutieve aansluitingen		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	100%	ja
Gegevens op orde / uitwisselen		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
Meten en monitoren		€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	100%	ja
Assetmanagement / IBOR		€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	100%	ja
onderhoud waterdoorlatende verhardingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
contributies	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	100%	nee
onderzoekskosten	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	100%	ja
projectkosten vanuit Samenwerking de Liemers	€ 100.000	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	100%	ja
advieskosten	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	100%	ja
klimaat / DPRA maatregelen exploitatie	€ 25.000	€ 101.456	€ 121.988	€ 98.138	€ 95.213	€ 104.663	100%	ja
voorlichtingsbudget	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	100%	ja
vastgoedinformatie	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	100%	ja
tractie	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	100%	nee
gemalen								
onderhoud gemalen	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	100%	ja
calamiteiten gemalen	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	100%	ja
electriciteiskosten	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	100%	ja
telefoonkosten	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	100%	ja
vastgoedinformatie	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	100%	ja
tractie	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	100%	nee
onderhoud beschoeiingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
onderhoud iba's	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
actualiseren GRP		€ 3.000		€ 20.000			100%	ja
software	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	100%	ja
bijdrage 1stroom	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	100%	nee
perceptiekosten	€ 30.676	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	100%	nee
Subtotaal exclusief BTW	**1.360.533**	**1.437.515**	**1.455.046**	**1.451.196**	**1.428.271**	**1.437.722**		
Toerekenbare BTW over exploitatie	**171.987**	**188.888**	**192.570**	**191.761**	**186.947**	**188.932**		

Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd.

	Vervanging vrijverval riolering, incl afkoppeling	DPRA reservering lange termijn	Ombouwen VGS -> VGS 2.0	Vervanging drukriolering en persleidingen	Vervanging oeverbeschoeiing (Inrichting & kwaliteit	IBA's (milieu-maatregelen)	Gemalen M/E incl BBB	Gemalen bouwkundig	Bouwkundig randvoorzieningen
	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 15 jaar	ec afschr. 15 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 45 jaar
2021	€ 150.000						€ 40.000	€ 100.000	
2022	€ 400.000					€ 30.000	€ 40.000		
2023	€ 575.000	€ 375.000				30.000	€ 60.000		
2024	€ 0	€ 375.000	€ 175.000		€ 20.000	30.000	€ 60.000		
2025	€ 0	€ 375.000	€ 150.000		€ 20.000	30.000	€ 60.000	€ 35.000	
2026	€ 544.000	€ 17.244	€ 150.000		€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2027	€ 544.000	€ 17.244	€ 150.000		€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2028	€ 1.794.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2029	€ 1.794.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2030	€ 544.000	€ 17.244		€ 917.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2031	€ 544.000	€ 17.244		€ 1.680.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2032	€ 544.000	€ 17.244		€ 35.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2033	€ 544.000	€ 17.244		€ 1.069.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2034	€ 544.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2035	€ 544.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2036	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2037	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2038	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2039	€ 826.000	€ 17.244		€ 102.000	€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2040	€ 826.000	€ 17.244		€ 36.000	€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2041	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2042	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2043	€ 826.000	€ 17.244		€ 64.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2044	€ 826.000	€ 17.244		€ 87.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2045	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2046	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 612.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2047	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 156.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2048	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 933.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2049	€ 3.973.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2050	€ 3.973.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2051	€ 3.973.000			€ 24.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2052	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2053	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2054	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2055	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2056	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2057	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2058	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2059	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2060	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2061	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2062	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2063	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2064	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2065	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2066	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2067	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2068	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2069	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2070	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2071	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2072	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2073	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2074	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2075	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2076	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2077	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2078	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2079	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2080	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2081	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	INKOMSTEN						
	Bestaande heffinseenheden (obv gebruik)	Verschil water-verbruik	Totaal aantal m3	Rioolheffing aantal h.e. x tarief per m3	Stijging heffing exclusief indexatie	Oninbaar vermindering/ leegstand	Inkomsten rioolheffing totaal
2021	1.448.882		1.448.882	€ 1,761		25.000	2.526.684
2022	1.556.186	7,41%	1.556.186	€ 1,761	0,0%	25.000	2.715.661
2023	1.554.323	-0,12%	1.554.323	€ 1,773	0,7%	25.000	2.731.542
2024	1.552.462	-0,12%	1.552.462	€ 1,786	0,7%	25.000	2.747.514
2025	1.552.462		1.552.462	€ 1,798	0,7%	25.000	2.766.922
2026	1.552.462		1.552.462	€ 1,811	0,7%	25.000	2.786.465
2027	1.552.462		1.552.462	€ 1,86	2,9%	25.000	2.867.998
2028	1.552.462		1.552.462	€ 1,92	2,9%	25.000	2.951.895
2029	1.552.462		1.552.462	€ 1,97	2,9%	25.000	3.038.225
2030	1.552.462		1.552.462	€ 2,03	2,9%	25.000	3.127.058
2031	1.552.462		1.552.462	€ 2,09	2,9%	25.000	3.218.468
2032	1.552.462		1.552.462	€ 2,15	2,9%	25.000	3.312.529
2033	1.552.462		1.552.462	€ 2,21	2,9%	25.000	3.409.317
2034	1.552.462		1.552.462	€ 2,28	2,9%	25.000	3.508.912
2035	1.552.462		1.552.462	€ 2,34	2,9%	25.000	3.611.396
2036	1.552.462		1.552.462	€ 2,41	2,9%	25.000	3.716.851
2037	1.552.462		1.552.462	€ 2,48	2,9%	25.000	3.825.365
2038	1.552.462		1.552.462	€ 2,55	2,9%	25.000	3.937.025
2039	1.552.462		1.552.462	€ 2,63	2,9%	25.000	4.051.924
2040	1.552.462		1.552.462	€ 2,70	2,9%	25.000	4.170.155
2041	1.552.462		1.552.462	€ 2,78	2,9%	25.000	4.291.814
2042	1.552.462		1.552.462	€ 2,86	2,9%	25.000	4.417.002
2043	1.552.462		1.552.462	€ 2,94	2,9%	25.000	4.545.820
2044	1.552.462		1.552.462	€ 3,03	2,9%	25.000	4.678.374
2045	1.552.462		1.552.462	€ 3,12	2,9%	25.000	4.814.772
2046	1.552.462		1.552.462	€ 3,21	2,9%	25.000	4.955.125
2047	1.552.462		1.552.462	€ 3,30	2,9%	25.000	5.099.549
2048	1.552.462		1.552.462	€ 3,40	2,9%	25.000	5.248.160
2049	1.552.462		1.552.462	€ 3,50	2,9%	25.000	5.401.082
2050	1.552.462		1.552.462	€ 3,60	2,9%	25.000	5.558.438
2051	1.552.462		1.552.462	€ 3,70	2,9%	25.000	5.720.358
2052	1.552.462		1.552.462	€ 3,81	2,9%	25.000	5.886.974
2053	1.552.462		1.552.462	€ 3,92	2,9%	25.000	6.058.421
2054	1.552.462		1.552.462	€ 4,03	2,9%	25.000	6.234.840
2055	1.552.462		1.552.462	€ 4,15	2,9%	25.000	6.416.375
2056	1.552.462		1.552.462	€ 4,27	2,9%	25.000	6.603.175
2057	1.552.462		1.552.462	€ 4,06	-4,8%	25.000	6.285.023
2058	1.552.462		1.552.462	€ 3,87	-4,8%	25.000	5.982.142
2059	1.552.462		1.552.462	€ 3,68	-4,8%	25.000	5.693.799
2060	1.552.462		1.552.462	€ 3,51	-4,8%	25.000	5.419.297
2061	1.552.462		1.552.462	€ 3,34	-4,8%	25.000	5.157.970
2062	1.552.462		1.552.462	€ 3,18	-4,8%	25.000	4.909.188
2063	1.552.462		1.552.462	€ 3,03	-4,8%	25.000	4.672.347
2064	1.552.462		1.552.462	€ 2,88	-4,8%	25.000	4.446.874
2065	1.552.462		1.552.462	€ 2,74	-4,8%	25.000	4.232.224
2066	1.552.462		1.552.462	€ 2,61	-4,8%	25.000	4.027.877
2067	1.552.462		1.552.462	€ 2,49	-4,8%	25.000	3.833.339
2068	1.552.462		1.552.462	€ 2,37	-4,8%	25.000	3.648.139
2069	1.552.462		1.552.462	€ 2,25	-4,8%	25.000	3.471.828
2070	1.552.462		1.552.462	€ 2,14	-4,8%	25.000	3.303.981
2071	1.552.462		1.552.462	€ 2,04	-4,8%	25.000	3.144.190
2072	1.552.462		1.552.462	€ 1,94	-4,8%	25.000	2.992.068
2073	1.552.462		1.552.462	€ 1,85	-4,8%	25.000	2.847.249
2074	1.552.462		1.552.462	€ 1,76	-4,8%	25.000	2.709.381
2075	1.552.462		1.552.462	€ 1,68	-4,8%	25.000	2.578.131
2076	1.552.462		1.552.462	€ 1,60	-4,8%	25.000	2.453.181
2077	1.552.462		1.552.462	€ 1,52	-4,8%	25.000	2.334.228
2078	1.552.462		1.552.462	€ 1,45	-4,8%	25.000	2.220.985
2079	1.552.462		1.552.462	€ 1,38	-4,8%	25.000	2.113.178
2080	1.552.462		1.552.462	€ 1,31	-4,8%	25.000	2.010.545
2081	1.552.462		1.552.462	€ 1,25	-4,8%	25.000	1.912.839

JAAR	Kapitaallast t.o.v baten	LASTEN					
		Exploitatielasten		Lopende kapitaallasten	Nieuwe kapitaallast		Subtotale
		exploitatie exclusief BTW	BTW component exploitatie	investeringen t/m 2021	vervangingen	BTW component investeringen	lasten
2021	18%	1.078.982	135.010	458.429	0	0	1.672.422
2022	15%	1.360.533	171.987	415.980	0	98.700	2.047.200
2023	15%	1.512.515	204.638	415.980	0	218.400	2.351.533
2024	15%	1.530.046	208.320	414.856	0	142.800	2.296.021
2025	15%	1.526.196	207.511	414.856	0	144.900	2.293.463
2026	15%	1.428.271	186.947	409.393	0	177.711	2.202.323
2027	14%	1.437.722	188.932	409.393	0	177.711	2.213.758
2028	14%	1.437.722	188.932	404.935	0	408.711	2.440.300
2029	13%	1.437.722	188.932	391.119	0	408.711	2.426.484
2030	12%	1.437.722	188.932	384.539	0	338.781	2.349.974
2031	12%	1.437.722	188.932	374.538	0	499.011	2.500.203
2032	11%	1.437.722	188.932	358.795	0	172.881	2.158.330
2033	10%	1.437.722	188.932	356.301	0	370.701	2.353.656
2034	10%	1.437.722	188.932	339.514	0	147.891	2.114.059
2035	9%	1.437.722	188.932	332.848	0	198.921	2.158.423
2036	9%	1.437.722	188.932	328.605	0	205.431	2.160.690
2037	9%	1.437.722	188.932	325.938	0	237.771	2.190.363
2038	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	237.771	2.190.363
2039	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	259.191	2.211.783
2040	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	223.491	2.176.083
2041	8%	1.437.722	188.932	325.878	0	208.371	2.160.903
2042	7%	1.437.722	188.932	325.878	0	205.431	2.157.963
2043	7%	1.437.722	188.932	319.346	0	218.871	2.164.871
2044	7%	1.437.722	188.932	311.393	0	223.701	2.161.747
2045	6%	1.437.722	188.932	291.741	0	205.431	2.123.826
2046	6%	1.437.722	188.932	282.862	0	994.821	2.904.337
2047	5%	1.437.722	188.932	272.087	0	918.381	2.817.122
2048	5%	1.437.722	188.932	272.087	0	1.062.231	2.960.972
2049	5%	1.437.722	188.932	262.370	0	867.981	2.757.005
2050	4%	1.437.722	188.932	229.395	0	919.011	2.775.060
2051	4%	1.437.722	188.932	225.562	0	867.720	2.719.936
2052	4%	1.437.722	188.932	225.424	0	895.020	2.747.098
2053	4%	1.437.722	188.932	225.424	0	895.020	2.747.098
2054	4%	1.437.722	188.932	223.780	0	895.020	2.745.454
2055	3%	1.437.722	188.932	223.780	0	873.180	2.723.614
2056	3%	1.437.722	188.932	223.780	0	472.920	2.323.354
2057	4%	1.437.722	188.932	223.780	0	469.980	2.320.414
2058	4%	1.437.722	188.932	220.702	0	469.980	2.317.335
2059	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	469.980	2.315.974
2060	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	469.980	2.315.974
2061	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	531.720	2.377.714
2062	4%	1.437.722	188.932	180.466	0	551.040	2.358.160
2063	4%	1.437.722	188.932	178.719	0	531.720	2.337.092
2064	4%	1.437.722	188.932	177.091	0	471.660	2.275.405
2065	4%	1.437.722	188.932	170.973	0	522.690	2.320.317
2066	4%	1.437.722	188.932	159.110	0	299.880	2.085.644
2067	4%	1.437.722	188.932	145.189	0	332.220	2.104.063
2068	3%	1.437.722	188.932	114.004	0	332.220	2.072.878
2069	3%	1.437.722	188.932	111.961	0	332.220	2.070.835
2070	3%	1.437.722	188.932	111.961	0	310.380	2.048.995
2071	4%	1.437.722	188.932	111.961	0	302.820	2.041.435
2072	3%	1.437.722	188.932	103.521	0	299.880	2.030.055
2073	3%	1.437.722	188.932	89.205	0	299.880	2.015.739
2074	3%	1.437.722	188.932	71.843	0	299.880	1.998.377
2075	3%	1.437.722	188.932	64.884	0	299.880	1.991.418
2076	2%	1.437.722	188.932	52.503	2	238.350	1.917.509
2077	2%	1.437.722	188.932	52.503	0	238.350	1.917.507
2078	2%	1.437.722	188.932	44.519	2	238.350	1.909.525
2079	1%	1.437.722	188.932	14.249	0	238.350	1.879.253
2080	1%	1.437.722	188.932	12.849	2	238.350	1.877.855
2081	0%	1.437.722	188.932	4.166	0	0	1.630.820

JAAR	Jaarruimte baten minus lasten	VOORZIENING Stand voorz per 1 januari (incl. jaarruimte)	Bruto investering vervangingen	Onttrekking uit Voorziening	Netto investering te activeren	VOORZIENING Stand voorz per 31 december
2021	854.262	10.823.997	0	0	0	11.734.004
2022	668.462	12.402.466	470.000	470.000	0	11.932.466
2023	380.009	12.312.475	1.040.000	1.040.000	0	11.272.475
2024	451.493	11.723.968	680.000	680.000	0	11.043.968
2025	473.459	11.517.427	690.000	690.000	0	10.827.427
2026	584.143	11.411.570	846.244	846.244	0	10.565.326
2027	654.240	11.219.565	846.244	846.244	0	10.373.321
2028	511.594	10.884.916	1.946.244	1.946.244	0	8.938.672
2029	611.741	9.550.413	1.946.244	1.946.244	0	7.604.169
2030	777.085	8.381.254	1.613.244	1.613.244	0	6.768.010
2031	718.265	7.486.274	2.376.244	2.376.244	0	5.110.030
2032	1.154.199	6.264.229	823.244	823.244	0	5.440.985
2033	1.055.661	6.496.646	1.765.244	1.765.244	0	4.731.402
2034	1.394.853	6.126.255	704.244	704.244	0	5.422.011
2035	1.452.973	6.874.984	947.244	947.244	0	5.927.740
2036	1.556.161	7.483.901	978.244	978.244	0	6.505.657
2037	1.635.002	8.140.659	1.132.244	1.132.244	0	7.008.415
2038	1.746.662	8.755.077	1.132.244	1.132.244	0	7.622.833
2039	1.840.141	9.462.974	1.234.244	1.234.244	0	8.228.730
2040	1.994.072	10.222.802	1.064.244	1.064.244	0	9.158.558
2041	2.130.912	11.289.470	992.244	992.244	0	10.297.226
2042	2.259.039	12.556.265	978.244	978.244	0	11.578.021
2043	2.380.949	13.958.969	1.042.244	1.042.244	0	12.916.725
2044	2.516.626	15.433.352	1.065.244	1.065.244	0	14.368.108
2045	2.690.945	17.059.053	978.244	978.244	0	16.080.809
2046	2.050.788	18.131.597	4.737.244	4.737.244	0	13.394.353
2047	2.282.427	15.676.780	4.373.244	4.373.244	0	11.303.536
2048	2.287.189	13.590.724	5.058.244	5.058.244	0	8.532.480
2049	2.644.077	11.176.557	4.133.244	4.133.244	0	7.043.313
2050	2.783.378	9.826.692	4.376.244	4.376.244	0	5.450.448
2051	3.000.423	8.450.871	4.132.000	4.132.000	0	4.318.871
2052	3.139.876	7.458.746	4.262.000	4.262.000	0	3.196.746
2053	3.311.323	6.508.069	4.262.000	4.262.000	0	2.246.069
2054	3.489.386	5.735.455	4.262.000	4.262.000	0	1.473.455
2055	3.692.761	5.166.217	4.158.000	4.158.000	0	1.008.217
2056	4.279.821	5.288.038	2.252.000	2.252.000	0	3.036.038
2057	3.964.609	7.000.647	2.238.000	2.238.000	0	4.762.647
2058	3.664.806	8.427.453	2.238.000	2.238.000	0	6.189.453
2059	3.377.825	9.567.278	2.238.000	2.238.000	0	7.329.278
2060	3.103.323	10.432.601	2.238.000	2.238.000	0	8.194.601
2061	2.780.256	10.974.858	2.532.000	2.532.000	0	8.442.858
2062	2.551.028	10.993.885	2.624.000	2.624.000	0	8.369.885
2063	2.335.254	10.705.140	2.532.000	2.532.000	0	8.173.140
2064	2.171.469	10.344.609	2.246.000	2.246.000	0	8.098.609
2065	1.911.907	10.010.517	2.489.000	2.489.000	0	7.521.517
2066	1.942.234	9.463.750	1.428.000	1.428.000	0	8.035.750
2067	1.729.276	9.765.027	1.582.000	1.582.000	0	8.183.027
2068	1.575.261	9.758.288	1.582.000	1.582.000	0	8.176.288
2069	1.400.994	9.577.282	1.582.000	1.582.000	0	7.995.282
2070	1.254.986	9.250.268	1.478.000	1.478.000	0	7.772.268
2071	1.102.755	8.875.023	1.442.000	1.442.000	0	7.433.023
2072	962.013	8.395.036	1.428.000	1.428.000	0	6.967.036
2073	831.510	7.798.546	1.428.000	1.428.000	0	6.370.546
2074	711.005	7.081.551	1.428.000	1.428.000	0	5.653.551
2075	586.713	6.240.263	1.428.000	1.428.000	0	4.812.263
2076	535.671	5.347.935	1.135.000	1.135.000	0	4.212.935
2077	416.721	4.629.656	1.135.000	1.135.000	0	3.494.656
2078	311.460	3.806.115	1.135.000	1.135.000	0	2.671.115
2079	233.925	2.905.040	1.135.000	1.135.000	0	1.770.040
2080	132.690	1.902.731	1.135.000	1.135.000	0	767.731
2081	282.019	1.049.750	0	0	0	1.049.750

3.2 Financiële paragraaf Westervoort

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2021 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Investeringen worden geactiveerd. Hiervoor geldt een annuïteiten afschrijving en een rentepercentage van 2,0%. Uitgegaan is van het huidige rentepercentage dat binnen de gemeente Westervoort gehanteerd wordt.
- De volgende economische afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 45 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- De gemeente beschikt over een (tarief)egalisatievoorziening, conform BBV artikel 44 lid 2.
- Het saldo van de voorziening kan en mag niet negatief zijn
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie
- Eventuele ‘jaarruimte’ (dotatie aan de voorziening) wordt in de begroting als last opgenomen.
- Er wordt uitgegaan van 7.093 heffingseenheden in 2021 en een ‘nulgroei’ voor de rest van de planperiode.
- BTW (21%) wordt toegerekend over ‘exploitatie derden’ en over het totaal van de lopende kapitaallasten.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B+ aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.

Tariefberekening, voorziening
De gemeente Westervoort beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

Vanwege een motie (d.d. 5 juli 2021) is er een verlaging van de rioolheffing in 2022. Het college draagt op de storting in de voorziening van € 105.478,- (het verschil tussen werkelijke storting in 2020 en de voorziene storting) terug te geven aan de heffingsplichtigen via verlaging van de rioolheffing.

Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 20 jaar met 2,55% per jaar (exclusief indexatie) moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Tarief per heffingseenheid
(2021)		(€ 228,03)
2022	-6,6%	€ 213,05
2023	1,0%	€ 215,18
2024	1,0%	€ 217,33
2025	1,0%	€ 219,50
2021	1,0%	€ 221,70

Onderstaande grafiek toont het saldo in de spaarvoorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

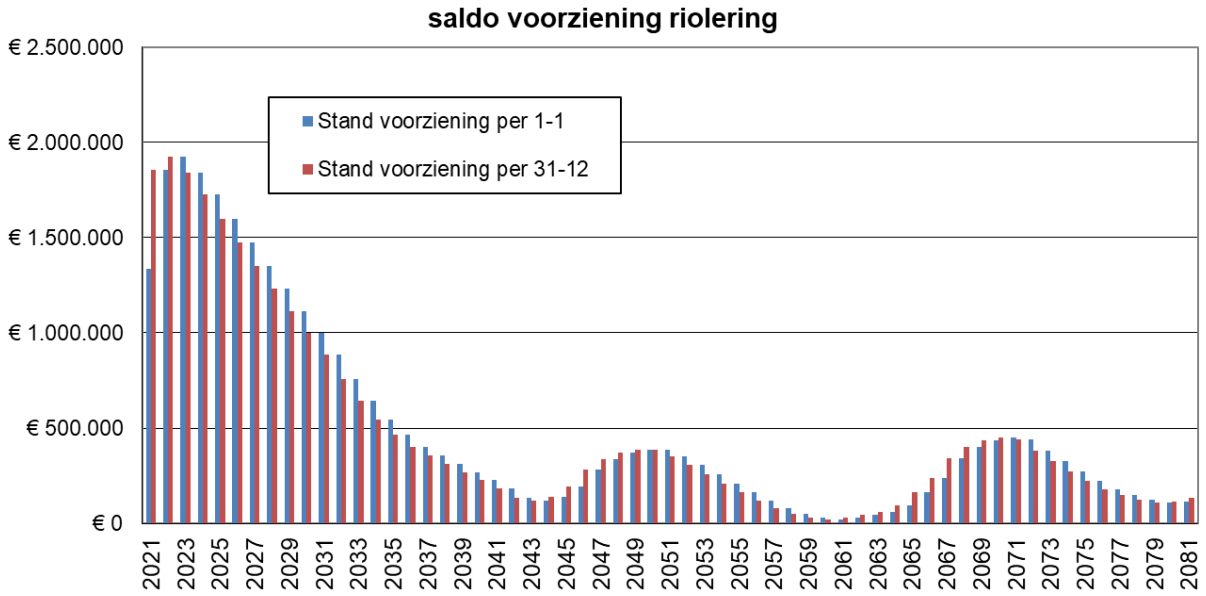

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

EXPLOITATIE RIOLERINGSZORG WESTERVOORT								
exploitatie	Begroting (netto toerekenen aan rioolheffing)						Toerekening	BTW
omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	aan rioolheffing	toerekening
Onderhoud en reparatie							percentage	ja/nee
riolering								
onderhoud riolering	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	100%	ja
calamiteiten riolering	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
reinigen hoofdriool	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
Reinigen kolken	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
Foutieve aansluitingen		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	100%	ja
Gegevens op orde / uitwisselen		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	100%	ja
Meten en monitoren		€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	100%	ja
Assetmanagement / IBOR		€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	100%	ja
onderhoud waterdoorlatende verhardingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
contributies	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	100%	nee
onderzoekskosten	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	100%	ja
projectkosten vanuit Samenwerking de Liemers	€ 50.000	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	100%	ja
advieskosten	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	100%	ja
klimaat / DPRA maatregelen exploitatie	€ 12.500	€ 70.249	€ 82.568	€ 68.258	€ 66.503	€ 72.173	100%	ja
voorlichtingsbudget	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	100%	ja
participatie		€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500		
vastgoedinformatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
tractie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	nee
gemalen								
onderhoud gemalen	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	100%	ja
calamiteiten gemalen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	100%	ja
electriciteiskosten	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	100%	ja
telefoonkosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
vastgoedinformatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
tractie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	nee
verzekeringen	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	100%	ja
onderhoud beschoeiingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
onderhoud iba's	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
actualiseren GRP		€ 3.000		€ 20.000			100%	ja
software	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665		
bijdrage 1stroom	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	100%	nee
perceptiekosten	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	100%	nee
Subtotaal exclusief BTW	**669.839**	**765.573**	**774.892**	**780.582**	**758.827**	**764.497**		
Toerekenbare BTW over exploitatie	**86.387**	**106.491**	**108.448**	**109.643**	**105.074**	**106.265**		

Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd. Daarnaast is een samenvatting opgenomen van de financiële gegevens en uitkomsten van de kostendekkende rioolheffingsberekening.

	60 jaar	60 jaar	60 jaar	45 jaar	45jaar	60 jaar	15 jaar	45 jaar	15 jaar	45 jaar	45 jaar	
	Concrete rioolvervangings projecten	Rioolvervanging op basis van beheerpakket update 2021 ~~na aftrek Concrete vervangingsprojecten~~	DPRA reservering lange termijn	**Rioolvervanging** (druk- en persleidingen)	Vervangen oeverbeschoeiingen (inrichting & kwaliteit watersysteem)	**Investeringen Water (duikers en kunstwerken)**	Gemalen (mechanisch - elektrisch)	Gemalen (bouwkundig)	Minigemalen (mechanisch - elektrisch)	Minigemalen (bouwkundig)	**Randvoor-zieningen** (bouwkundig)	
Jaar	economisch 60 jaar	economisch 60 jaar	economisch 60 jaar	economisch 45 jaar	economisch 45 jaar	economisch 60 jaar	economisch 15 jaar	economisch 45 jaar	economisch 15 jaar	economisch 45 jaar	economisch 45 jaar	**Totale investering**
2021	150.000						50.000					240.000
2022	1.412.500								25.000			1.437.500
2023	364.619	549.381	237.089	-	20.000	-	-	50.000	-	-	-	1.221.089
2024	-	914.000	237.089	-	20.000	-	-	-	-	-	-	1.171.089
2025	200.000	714.000	237.089	6.000	20.000	34.000	16.000	47.000	-	-	-	1.274.089
2026	200.000	714.000	49.589	-	20.000	34.000	9.000	-	-	-	-	1.026.589
2027	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2028	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2029	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2030	400.000	940.000	49.589	21.000	20.000	34.000	-	41.000	-	-	-	1.505.589
2031	400.000	940.000	49.589	-	20.000	34.000	137.000	-	62.000	-	-	1.642.589
2032	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	6.000	-	-	1.073.589
2033	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	11.000	-	-	-	-	1.078.589
2034	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.067.589
2035	-	964.000	49.589	20.000	20.000	34.000	37.000	58.000	25.000	-	-	1.207.589
2036	-	964.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.067.589
2037	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	10.000	-	-	-	-	1.780.589
2038	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.770.589
2039	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.770.589
2040	450.000	1.217.000	49.589	5.000	20.000	34.000	16.000	44.000	-	-	-	1.835.589
2041	450.000	1.217.000	49.589	19.000	20.000	34.000	9.000	77.000	-	-	77.000	1.952.589
2042	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2043	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2044	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2045	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2046	450.000	463.000	49.589	24.000	20.000	34.000	137.000	68.000	62.000	180.000	68.000	1.555.589
2047	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	6.000	8.000	-	1.030.589
2048	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	11.000	-	-	-	-	1.027.589
2049	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2050	-	913.000	49.589	1.000	20.000	-	37.000	126.000	25.000	35.000	76.000	1.282.589
2051		913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	933.000
2052		407.000		1.000	20.000		10.000	36.000	-	-	36.000	510.000
2053		407.000		-	20.000		-	-	-	-	-	427.000
2054		407.000		-	20.000		-	-	-	-	-	427.000
2055		407.000		-	20.000		16.000	-	-	-	-	443.000
2056		407.000		-	20.000		9.000	-	-	-	-	436.000
2057		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2058		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2059		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2060		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2061		101.000		-	20.000		137.000	-	62.000	-	-	320.000
2062		525.000		-	20.000		-	-	6.000	-	-	551.000
2063		525.000		-	20.000		11.000	-	-	-	-	556.000
2064		525.000		-	20.000		-	-	-	-	-	545.000
2065		525.000		-	20.000		37.000	-	25.000	-	-	607.000
2066		525.000		-	20.000		-	-	-	-	-	545.000
2067		1.913.000		-	20.000		10.000	-	-	-	-	1.943.000
2068		1.913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	1.933.000
2069		1.913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	1.933.000
2070		1.913.000		6.000	20.000		16.000	47.000	-	-	-	2.002.000
2071		1.913.000		-	20.000		9.000	-	-	-	-	1.942.000
2072		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2073		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2074		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2075		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2076		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2077		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2078		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2079		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2080		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2081		-		-	20.000		-	-	-	-	-	20.000

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	INKOMSTEN					
	Tarief per heffings-eenheid	aantal heffings-eenheden	**Stijging heffing** benodigd, exclusief indexatie	Opbrengst rioolheffing	oninbare debiteuren (niet in riooltarief)	Totale inkomsten
2020	€ 224,00	6.999		1.567.776	15.000	1.552.776
2021	€ 228,03	7.093		1.617.417	15.000	1.602.417
2022	€ 213,05	7.093	-6,6%	1.511.129	15.000	**1.496.129**
2023	€ 215,18	7.093	1,0%	1.526.241	15.000	**1.511.241**
2024	€ 217,33	7.093	1,0%	1.541.503	15.000	**1.526.503**
2025	€ 219,50	7.093	1,0%	1.556.918	15.000	**1.541.918**
2026	€ 221,70	7.093	1,0%	1.572.487	15.000	**1.557.487**
2027	€ 227,35	7.093	2,6%	1.612.586	15.000	**1.597.586**
2028	€ 233,15	7.093	2,6%	1.653.707	15.000	**1.638.707**
2029	€ 239,09	7.093	2,6%	1.695.876	15.000	**1.680.876**
2030	€ 245,19	7.093	2,6%	1.739.121	15.000	**1.724.121**
2031	€ 251,44	7.093	2,6%	1.783.469	15.000	**1.768.469**
2032	€ 257,85	7.093	2,6%	1.828.947	15.000	**1.813.947**
2033	€ 264,43	7.093	2,6%	1.875.585	15.000	**1.860.585**
2034	€ 271,17	7.093	2,6%	1.923.413	15.000	**1.908.413**
2035	€ 278,09	7.093	2,6%	1.972.460	15.000	**1.957.460**
2036	€ 285,18	7.093	2,6%	2.022.757	15.000	**2.007.757**
2037	€ 292,45	7.093	2,6%	2.074.338	15.000	**2.059.338**
2038	€ 299,91	7.093	2,6%	2.127.233	15.000	**2.112.233**
2039	€ 307,55	7.093	2,6%	2.181.478	15.000	**2.166.478**
2040	€ 315,40	7.093	2,6%	2.237.106	15.000	**2.222.106**
2041	€ 323,44	7.093	2,6%	2.294.152	15.000	**2.279.152**
2042	€ 331,69	7.093	2,6%	2.352.653	15.000	**2.337.653**
2043	€ 340,14	7.093	2,6%	2.412.645	15.000	**2.397.645**
2044	€ 348,82	7.093	2,6%	2.474.168	15.000	**2.459.168**
2045	€ 357,71	7.093	2,6%	2.537.259	15.000	**2.522.259**
2046	€ 366,83	7.093	2,6%	2.601.959	15.000	**2.586.959**
2047	€ 368,12	7.093	0,4%	2.611.066	15.000	**2.596.066**
2048	€ 369,41	7.093	0,4%	2.620.205	15.000	**2.605.205**
2049	€ 370,70	7.093	0,4%	2.629.375	15.000	**2.614.375**
2050	€ 372,00	7.093	0,4%	2.638.578	15.000	**2.623.578**
2051	€ 373,30	7.093	0,4%	2.647.813	15.000	**2.632.813**
2052	€ 374,61	7.093	0,4%	2.657.081	15.000	**2.642.081**
2053	€ 375,92	7.093	0,4%	2.666.380	15.000	**2.651.380**
2054	€ 377,23	7.093	0,4%	2.675.713	15.000	**2.660.713**
2055	€ 378,55	7.093	0,4%	2.685.078	15.000	**2.670.078**
2056	€ 379,88	7.093	0,4%	2.694.475	15.000	**2.679.475**
2057	€ 381,21	7.093	0,4%	2.703.906	15.000	**2.688.906**
2058	€ 382,54	7.093	0,4%	2.713.370	15.000	**2.698.370**
2059	€ 383,88	7.093	0,4%	2.722.867	15.000	**2.707.867**
2060	€ 385,22	7.093	0,4%	2.732.397	15.000	**2.717.397**
2061	€ 386,57	7.093	0,4%	2.741.960	15.000	**2.726.960**
2062	€ 387,93	7.093	0,4%	2.751.557	15.000	**2.736.557**
2063	€ 389,28	7.093	0,4%	2.761.187	15.000	**2.746.187**
2064	€ 390,65	7.093	0,4%	2.770.851	15.000	**2.755.851**
2065	€ 392,01	7.093	0,4%	2.780.549	15.000	**2.765.549**
2066	€ 393,39	7.093	0,4%	2.790.281	15.000	**2.775.281**
2067	€ 394,76	7.093	0,4%	2.800.047	15.000	**2.785.047**
2068	€ 396,14	7.093	0,4%	2.809.847	15.000	**2.794.847**
2069	€ 397,53	7.093	0,4%	2.819.682	15.000	**2.804.682**
2070	€ 398,92	7.093	0,4%	2.829.551	15.000	**2.814.551**
2071	€ 400,32	7.093	0,4%	2.839.454	15.000	**2.824.454**
2072	€ 401,72	7.093	0,4%	2.849.392	15.000	**2.834.392**
2073	€ 403,12	7.093	0,4%	2.859.365	15.000	**2.844.365**
2074	€ 404,54	7.093	0,4%	2.869.373	15.000	**2.854.373**
2075	€ 405,95	7.093	0,4%	2.879.416	15.000	**2.864.416**
2076	€ 407,37	7.093	0,4%	2.889.494	15.000	**2.874.494**
2077	€ 408,80	7.093	0,4%	2.899.607	15.000	**2.884.607**
2078	€ 410,23	7.093	0,4%	2.909.756	15.000	**2.894.756**
2079	€ 411,66	7.093	0,4%	2.919.940	15.000	**2.904.940**
2080	€ 413,11	7.093	0,4%	2.930.160	15.000	**2.915.160**
2081	€ 414,55	7.093	0,4%	2.940.415	15.000	**2.925.415**

JAAR		LASTEN					
	kapitaallasten ten opzichte van totale baten	**Kapitaallast** invest t/m 2021 exclusief BTW	**Kapitaallast** invest v.a. 2022 exclusief BTW	**Exploitatielast** excl BTW	**Toerekenbare BTW** exploitatie derden	**Toerekenbare BTW** kapitaal-lasten	Totaal
2020	42%	659.180		503.871	68.633	138.428	**1.370.112**
2021	43%	688.198	0	616.970	69.050	144.522	**1.518.740**
2022	37%	551.856	0	669.839	86.387	115.890	**1.423.971**
2023	40%	555.639	42.580	765.573	106.491	125.626	**1.595.910**
2024	41%	546.755	78.069	774.892	108.448	131.213	**1.639.376**
2025	42%	535.962	111.861	780.582	109.643	136.043	**1.674.090**
2026	43%	526.390	149.674	758.827	105.074	141.974	**1.681.939**
2027	44%	520.730	179.752	764.497	106.265	147.101	**1.718.344**
2028	45%	511.815	221.384	764.497	106.265	153.972	**1.757.932**
2029	46%	503.856	263.015	764.497	106.265	161.043	**1.798.676**
2030	46%	495.860	304.647	764.497	106.265	168.107	**1.839.376**
2031	47%	487.871	348.382	764.497	106.265	175.613	**1.882.628**
2032	49%	481.064	405.501	764.497	106.265	186.179	**1.943.506**
2033	49%	475.635	436.783	764.497	106.265	191.608	**1.974.787**
2034	49%	468.542	468.454	764.497	106.265	196.769	**2.004.528**
2035	49%	463.145	499.270	764.497	106.265	202.107	**2.035.283**
2036	50%	457.747	537.555	764.497	106.265	209.013	**2.075.077**
2037	49%	449.016	568.370	764.497	106.265	213.651	**2.101.799**
2038	50%	443.683	618.242	764.497	106.265	223.004	**2.155.691**
2039	51%	437.868	669.281	764.497	106.265	232.501	**2.210.412**
2040	52%	432.544	720.320	764.497	106.265	242.101	**2.265.727**
2041	53%	427.221	773.020	764.497	106.265	252.051	**2.323.054**
2042	54%	421.897	829.926	764.497	106.265	262.883	**2.385.467**
2043	53%	413.515	859.274	764.497	106.265	267.286	**2.410.836**
2044	53%	408.250	888.622	764.497	106.265	272.343	**2.439.977**
2045	52%	402.986	917.970	764.497	106.265	277.401	**2.469.119**
2046	52%	397.722	947.318	764.497	106.265	282.458	**2.498.260**
2047	53%	392.458	988.195	764.497	106.265	289.937	**2.541.352**
2048	54%	387.194	1.017.815	764.497	106.265	295.052	**2.570.822**
2049	55%	380.851	1.047.163	764.497	106.265	299.883	**2.598.659**
2050	55%	374.329	1.076.511	764.497	106.265	304.676	**2.626.277**
2051	56%	369.111	1.112.951	764.497	106.265	311.233	**2.664.056**
2052	57%	362.656	1.139.894	764.497	106.265	315.536	**2.688.848**
2053	57%	357.177	1.154.756	764.497	106.265	317.506	**2.700.201**
2054	57%	351.291	1.167.143	764.497	106.265	318.871	**2.708.067**
2055	57%	344.961	1.179.530	764.497	106.265	320.143	**2.715.395**
2056	57%	338.914	1.191.917	764.497	106.265	321.475	**2.723.067**
2057	57%	333.779	1.204.303	764.497	106.265	322.997	**2.731.841**
2058	57%	327.886	1.207.887	764.497	106.265	322.512	**2.729.047**
2059	57%	322.215	1.211.471	764.497	106.265	322.074	**2.726.522**
2060	56%	316.536	1.215.055	764.497	106.265	321.634	**2.723.987**
2061	56%	310.858	1.218.639	764.497	106.265	321.194	**2.721.453**
2062	56%	305.457	1.222.222	764.497	106.265	320.813	**2.719.253**
2063	56%	300.374	1.238.004	764.497	106.265	323.059	**2.732.199**
2064	55%	275.698	1.253.785	764.497	106.265	321.191	**2.721.436**
2065	54%	236.986	1.269.566	764.497	106.265	316.376	**2.693.690**
2066	55%	230.699	1.285.348	764.497	106.265	318.370	**2.705.178**
2067	54%	193.847	1.301.129	764.497	106.265	313.945	**2.679.682**
2068	55%	182.918	1.356.840	764.497	106.265	323.349	**2.733.869**
2069	56%	161.172	1.410.178	764.497	106.265	329.984	**2.772.095**
2070	57%	127.613	1.465.211	764.497	106.265	334.493	**2.798.079**
2071	57%	101.611	1.520.244	764.497	106.265	340.590	**2.833.207**
2072	59%	99.815	1.575.277	764.497	106.265	351.769	**2.897.623**
2073	59%	77.880	1.597.860	764.497	106.265	351.906	**2.898.408**
2074	59%	61.861	1.620.443	764.497	106.265	353.284	**2.906.349**
2075	59%	45.612	1.643.026	764.497	106.265	354.614	**2.914.014**
2076	59%	29.406	1.663.506	764.497	106.265	355.512	**2.919.186**
2077	59%	20.518	1.670.602	764.497	106.265	355.135	**2.917.017**
2078	58%	20.150	1.672.206	764.497	106.265	355.395	**2.918.513**
2079	58%	17.396	1.673.422	764.497	106.265	355.072	**2.916.651**
2080	58%	12.365	1.675.493	764.497	106.265	354.450	**2.913.069**
2081	57%	9.951	1.670.094	764.497	106.265	352.810	**2.903.617**

JAAR	VOORZIENING (BBV art 44, lid 2)		
	Stand voorziening per 1-1	**Mutatie** balans (baten - lasten)	Stand voorziening per 31-12
2020		182.664	1.336.395
2021	1.336.395	518.032	1.854.427
2022	1.854.427	72.158	1.926.585
2023	1.926.585	-84.669	1.841.916
2024	1.841.916	-112.873	1.729.043
2025	1.729.043	-132.172	1.596.871
2026	1.596.871	-124.452	1.472.419
2027	1.472.419	-120.759	1.351.661
2028	1.351.661	-119.225	1.232.436
2029	1.232.436	-117.800	1.114.636
2030	1.114.636	-115.255	999.381
2031	999.381	-114.159	885.222
2032	885.222	-129.559	755.663
2033	755.663	-114.202	641.461
2034	641.461	-96.115	545.346
2035	545.346	-77.823	467.523
2036	467.523	-67.319	400.204
2037	400.204	-42.461	357.742
2038	357.742	-43.458	314.285
2039	314.285	-43.934	270.350
2040	270.350	-43.622	226.729
2041	226.729	-43.902	182.826
2042	182.826	-47.815	135.011
2043	135.011	-13.191	121.821
2044	121.821	19.191	141.011
2045	141.011	53.140	194.152
2046	194.152	88.699	282.851
2047	282.851	54.714	337.564
2048	337.564	34.383	371.947
2049	371.947	15.717	387.664
2050	387.664	-2.699	384.965
2051	384.965	-31.243	353.722
2052	353.722	-46.767	306.955
2053	306.955	-48.821	258.134
2054	258.134	-47.354	210.780
2055	210.780	-45.318	165.462
2056	165.462	-43.592	121.870
2057	121.870	-42.935	78.935
2058	78.935	-30.677	48.258
2059	48.258	-18.655	29.603
2060	29.603	-6.590	23.012
2061	23.012	5.507	28.520
2062	28.520	17.304	45.823
2063	45.823	13.988	59.812
2064	59.812	34.415	94.227
2065	94.227	71.860	166.086
2066	166.086	70.103	236.190
2067	236.190	105.365	341.555
2068	341.555	60.979	402.533
2069	402.533	32.587	435.120
2070	435.120	16.472	451.592
2071	451.592	-8.753	442.840
2072	442.840	-63.231	379.609
2073	379.609	-54.043	325.566
2074	325.566	-51.976	273.590
2075	273.590	-49.598	223.991
2076	223.991	-44.692	179.300
2077	179.300	-32.410	146.890
2078	146.890	-23.757	123.133
2079	123.133	-11.711	111.422
2080	111.422	2.090	113.512
2081	113.512	21.798	135.311

3.3 Financiële paragraaf Zevenaar

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2022 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Investeringen worden geactiveerd. Hiervoor geldt een lineaire afschrijving. De volgende economische afschrijvingstermijnen worden daarbij gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 60 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- De gemeente beschikt over een egalisatiereserve en een voorziening, conform BBV artikel 44 lid 2.
  De egalisatiereserve (met een saldo van circa € 596.538) wordt enkel gebruikt voor eventuele overschotten en tekorten in de exploitatiesfeer (op rekeningbasis).
  De voorziening (met een saldo van circa € 4.080.928) dient om te grote schommelingen in de heffing en kosten groot onderhoud tegen te gaan én oplopende kapitaallasten (als gevolg van toenemende vervangingskosten) op te kunnen vangen.
- De interne rekenrente tot en met 2026 bedraagt 0,50%. Vanaf 2027 bedraagt de interne rekenrente 1,50%.
- Eventuele ‘jaarruimte’ (dotatie aan de voorziening) wordt in de begroting als last opgenomen.
- Het saldo van de voorziening kan en mag niet negatief zijn.
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie.
- Ten aanzien van de ontwikkeling van het aantal heffingseenheden wordt van de volgende groei uitgegaan: 170 woningen per jaar t/m 2030 (verdeling: 32% eenpersoons en 68% meerpersoons). Vanaf 2031 geldt een ‘nulgroei’ als uitgangspunt.
- Gemeentelijk beleid is om een vast bedrag van € 185.465 te hanteren als BTW component.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente.
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- De kosten van de projecten in het kader van samenwerking in Liemers verband zijn opgenomen in de exploitatie.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Vaststelling van het WTP 2022-2026 is in 2022.

- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.

Tariefberekening, voorziening

De gemeente Zevenaar beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing en de kosten groot onderhoud niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

Vanwege de hoge stand van de voorziening is er voor gekozen om komende planperiode in 2022 de rioolheffing licht te laten dalen en voor de resterende jaren de rioolheffing gelijk te houden (exclusief jaarlijkse indexatie). Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 25 jaar met 2% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Eenpersoons	Meerpersoons	Overig (per 500m3)
(2021)		(€ 165,90)	(€ 237,00)	(€ 206,00)
2022	-1,7%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2023	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2024	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2025	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2026	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52

Onderstaande grafiek toont het saldo in de voorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

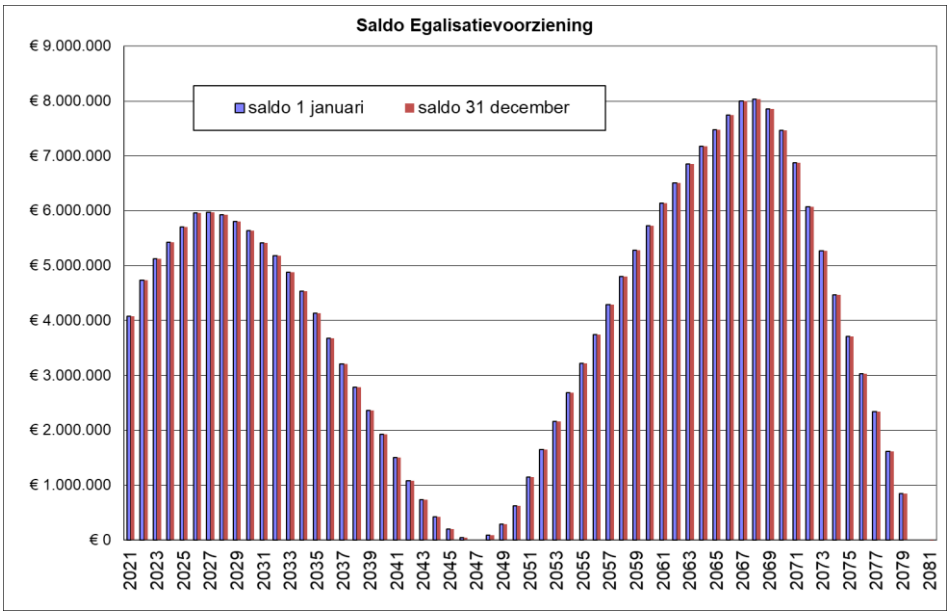

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

ECL	Omschrijving	Onderbouwing €	Onderbouwing €	2022	2023	2024	2025	2026	2027
EXPLOITATIE									
40156U	**Doorbelasting Salariskosten Openbare werken**			536.158	536.158	536.158	536.158	536.158	536.158
40159U	**Doorbelasting Salariskosten BOR**			275.032	275.032	275.032	275.032	275.032	275.032
40201U	**Belastingen**			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	Overhead (89%)			725.519	725.519	725.519	725.519	725.519	725.519
	Subtotaal: €			1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709
EXPLOITATIE - beheer									
40311U	**Beheersysteem**			72.500	72.500	72.500	72.500	72.500	72.500
	Telemetrie (abonnement YP-CARS)	10.000							
	Ondersteuning	25.000							
	Onderhoud telemetrie hoofdgemalen & BBB's	10.000							
	Rioolbeheerprogramma (abonnement Kikker & SAM)	10.000							
	Actualiseren (Kikker & SAM)	15.000							
	Hardware (afschrijving PC's, Laptops, tablets & smartphones)	2.500							
	Subtotaal €		72.500						
40319U	**Elektriciteit**			131.000	131.000	131.000	131.000	131.000	131.000
40331U	**Leveringen en diensten door derden**			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
40332U	**Materiaalkosten**			3.915	3.915	3.915	3.915	3.915	3.915
40334U	**Onderhoud en reparaties en vrijverval riolering, Duikers, Wadi's**			340.000	340.000	340.000	340.000	340.000	340.000
	BBB & BBL	30.000							
	Strengen, putten & inlaten (lokale reparatie)	75.000							
	Kolken & lijngoten	25.000							
	Reinigen en Inspecteren leidingen & beoordeling>> **Risico gestuurd beheer**	135.000							
	Reinigen kolken, lijngoten en putdeksels	60.000							
	Duikers, Wadi's, watersysteem, fonteinen,	15.000							
	Subtotaal €		340.000						
40335U	**Onderhoud en reparaties mechanische riolering, bron- & fonteinpompen**			181.500	181.500	181.500	181.500	181.500	181.500
	Hoofdgemalen + 5 Deepwells	60.000							
	Drukpompen	25.000							
	Drukleidingen	6.500							
	Vacuümgemalen (Z2) & Bufferputten (Z195) >> uitbesteden	75.000							
	Vacuümleidingen (Z23 km)	5.000							
	Bron- & fonteinpompen (3 + 4)	10.000							
	Subtotaal €		181.500						
40339U	**Onderhoud materieel en bedrijfsmiddelen**			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
40342U	**Onderzoeken, adviezen**			208.239	208.239	208.239	208.239	208.239	208.239
	Hydraulisch functioneren, afkoppelen, infiltratiemogelijkheden	20.000							
	Grondwatermeetnet (abonnement H2gO, onderhoud peilbuizen, analyse)	37.500							
	Hydronet (abonnement neerslagdata)	2.500							
	Meten en monitoren (overstort- en debietbetingen)	10.000							
	Gemalenbeheer (optimalisatie)	10.000							
	Overige onderzoeken, Lidmaatschap/abonnement (Rioned, Hydrologic, IKN, etc.)	75.000							
	Gemeentelijke verordeningen, waterbeleid, vestigen Opstalrecht	20.000							
	Juridische adviezen	10.000							
	Samenwerking De Liemers - deel Zevenaar	23.239							
	Subtotaal €		208.239						
40355U	**Telefoon- en datacommunicatie**			20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
40358U	**Verzekeringen**			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
40359U	**Water**			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
40382U	**Doorbelasting heffing en inning belastingen**			127.565	127.565	127.565	127.565	127.565	127.565
40399U	**Doorbel. Kostenplaats Materieel**			98.741	98.741	98.741	98.741	98.741	98.741
40417U	**Bijdrage GR - RDL**			1.170	1.170	1.170	1.170	1.170	1.170
	Communicatie (promotie, informatie, "Operatie Steenbreek"....)			15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
	Klimaatadaptieve Maatregelen				182.108	217.695	176.355	171.285	187.665
	0,5 fte Strategische functieschaal 10				43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
	Totaal Exploitatie = €			1.217.630	1.442.738	1.478.325	1.436.985	1.431.915	1.448.295

Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd. Daarnaast is een samenvatting opgenomen van de financiële gegevens en uitkomsten van de kostendekkende rioolheffingsberekening.

	Vrijvervalriolering			Persleidingen en	Vervangen	Gemalen			Minigemalen / pompunits		
jaar	Vrijverval rioolvervanging	Klimaatadaptieve maatregelen	Renovatie	drukriolering	oeverbeschoeiing	Elektr./mechan.	Kasten	Bouwkundig	Elektr./mechan.	Kasten	Bouwkundig
econ.afschr.	60	60	60	60	45	15	45	45	15	45	45
2021											
2022	€ 3.000.000		€ 50.000			€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2023	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2024	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2025	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2026	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2027	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2028	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2029	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2030	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2031	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2032	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2033	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2034	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2035	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2036	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2037	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2038	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2039	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2040	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2041	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2042	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2043	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2044	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2045	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2046	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2047	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2048	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2049	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2050	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2051	€ 1.945.115				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2052	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2053	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2054	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2055	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2056	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2057	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2058	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2059	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2060	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2061	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2062	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2063	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2064	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2065	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2066	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2067	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2068	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2069	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2070	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2071	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2072	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2073	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2074	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2075	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2076	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2077	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2078	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2079	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2080	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2081	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	BATEN									
	Eenpersoons huishoudens			Meerpersoons huishoudens			Overige percelen		Stijging heffing	Baten rioolheffing
	Aantal h.e. bestaand	Groei aantal eenpersoons huishoudens	Rioolheffing eenpersoons huishouden	Aantal h.e. bestaand	groei meerpersoons huishoudens	Rioolheffing meerpersoons huishouden	Aantal heffingseenheden (per 500 m3) bestaand	Rioolheffing overig per 500 m3	benodigd, **exclusief indexatie**	**totaal**
	woningen en niet-woningen									
2021	5.800	54	**€ 165,90**	12.755	116	**€ 237,00**	3.250	**€ 206,00**	0,0%	**4.654.655**
2022	5.854	54	**€ 163,10**	12.871	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	-1,7%	**4.611.903**
2023	5.909	54	**€ 163,10**	12.986	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.647.710**
2024	5.963	54	**€ 163,10**	13.102	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.683.518**
2025	6.018	54	**€ 163,10**	13.217	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.719.325**
2026	6.072	54	**€ 163,10**	13.333	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.755.133**
2027	6.126	54	€ 166,40	13.449	116	€ 237,71	3.250	€ 206,62	2,0%	**4.887.756**
2028	6.181	54	€ 169,76	13.564	116	€ 242,51	3.250	€ 210,79	2,0%	**5.023.798**
2029	6.235	54	€ 173,19	13.680	116	€ 247,41	3.250	€ 215,05	2,0%	**5.163.341**
2030	6.290	54	€ 176,69	13.795	116	€ 252,41	3.250	€ 219,40	2,0%	**5.306.474**
2031	6.344	54	€ 180,26	13.911	116	€ 257,51	3.250	€ 223,83	2,0%	**5.453.282**
2032	6.398		€ 183,90	14.027		€ 262,72	3.250	€ 228,35	2,0%	**5.603.857**
2033	6.398		€ 187,62	14.027		€ 268,03	3.250	€ 232,97	2,0%	**5.717.101**
2034	6.398		€ 191,41	14.027		€ 273,44	3.250	€ 237,68	2,0%	**5.832.632**
2035	6.398		€ 195,28	14.027		€ 278,97	3.250	€ 242,48	2,0%	**5.950.499**
2036	6.398		€ 199,22	14.027		€ 284,61	3.250	€ 247,38	2,0%	**6.070.747**
2037	6.398		€ 203,25	14.027		€ 290,36	3.250	€ 252,38	2,0%	**6.193.426**
2038	6.398		€ 207,36	14.027		€ 296,22	3.250	€ 257,48	2,0%	**6.318.583**
2039	6.398		€ 211,55	14.027		€ 302,21	3.250	€ 262,68	2,0%	**6.446.270**
2040	6.398		€ 215,82	14.027		€ 308,32	3.250	€ 267,99	2,0%	**6.576.537**
2041	6.398		€ 220,18	14.027		€ 314,55	3.250	€ 273,40	2,0%	**6.709.436**
2042	6.398		€ 224,63	14.027		€ 320,90	3.250	€ 278,93	2,0%	**6.845.021**
2043	6.398		€ 229,17	14.027		€ 327,39	3.250	€ 284,57	2,0%	**6.983.346**
2044	6.398		€ 233,80	14.027		€ 334,01	3.250	€ 290,32	2,0%	**7.124.467**
2045	6.398		€ 238,53	14.027		€ 340,76	3.250	€ 296,18	2,0%	**7.268.439**
2046	6.398		€ 243,35	14.027		€ 347,64	3.250	€ 302,17	2,0%	**7.415.320**
2047	6.398		€ 248,27	14.027		€ 354,67	3.250	€ 308,28	2,0%	**7.565.170**
2048	6.398		€ 253,28	14.027		€ 361,83	3.250	€ 314,51	2,0%	**7.718.048**
2049	6.398		€ 258,40	14.027		€ 369,15	3.250	€ 320,86	2,0%	**7.874.015**
2050	6.398		€ 263,62	14.027		€ 376,61	3.250	€ 327,34	2,0%	**8.033.134**
2051	6.398		€ 268,95	14.027		€ 384,22	3.250	€ 333,96	2,0%	**8.195.469**
2052	6.398		€ 266,22	14.027		€ 380,31	3.519	€ 330,56	-1,0%	**8.201.001**
2053	6.398		€ 263,51	14.027		€ 376,44	3.785	€ 327,20	-1,0%	**8.204.678**
2054	6.398		€ 260,83	14.027		€ 372,61	4.049	€ 323,87	-1,0%	**8.206.554**
2055	6.398		€ 258,17	14.027		€ 368,82	4.309	€ 320,58	-1,0%	**8.206.683**
2056	6.398		€ 255,55	14.027		€ 365,07	4.568	€ 317,32	-1,0%	**8.205.119**
2057	6.398		€ 252,95	14.027		€ 361,35	4.823	€ 314,09	-1,0%	**8.201.912**
2058	6.398		€ 250,37	14.027		€ 357,68	5.076	€ 310,89	-1,0%	**8.197.113**
2059	6.398		€ 247,83	14.027		€ 354,04	5.327	€ 307,73	-1,0%	**8.190.771**
2060	6.398		€ 245,31	14.027		€ 350,44	5.574	€ 304,60	-1,0%	**8.182.934**
2061	6.398		€ 242,81	14.027		€ 346,87	5.820	€ 301,50	-1,0%	**8.173.648**
2062	6.398		€ 240,34	14.027		€ 343,34	6.062	€ 298,43	-1,0%	**8.162.960**
2063	6.398		€ 237,89	14.027		€ 339,85	6.303	€ 295,40	-1,0%	**8.150.914**
2064	6.398		€ 235,47	14.027		€ 336,39	6.541	€ 292,39	-1,0%	**8.137.553**
2065	6.398		€ 233,08	14.027		€ 332,97	6.776	€ 289,42	-1,0%	**8.122.920**
2066	6.398		€ 230,71	14.027		€ 329,58	7.009	€ 286,47	-1,0%	**8.107.056**
2067	6.398		€ 228,36	14.027		€ 326,23	7.240	€ 283,56	-1,0%	**8.090.003**
2068	6.398		€ 226,04	14.027		€ 322,91	7.468	€ 280,67	-1,0%	**8.071.798**
2069	6.398		€ 223,74	14.027		€ 319,63	7.694	€ 277,82	-1,0%	**8.052.481**
2070	6.398		€ 221,46	14.027		€ 316,37	7.918	€ 274,99	-1,0%	**8.032.090**
2071	6.398		€ 219,21	14.027		€ 313,16	8.140	€ 272,19	-1,0%	**8.010.660**
2072	6.398		€ 216,98	14.027		€ 309,97	8.359	€ 269,43	-1,0%	**7.988.228**
2073	6.398		€ 214,77	14.027		€ 306,82	8.576	€ 266,69	-1,0%	**7.964.829**
2074	6.398		€ 212,59	14.027		€ 303,70	8.791	€ 263,97	-1,0%	**7.940.497**
2075	6.398		€ 210,42	14.027		€ 300,61	9.003	€ 261,29	-1,0%	**7.915.264**
2076	6.398		€ 208,28	14.027		€ 297,55	9.214	€ 258,63	-1,0%	**7.889.164**
2077	6.398		€ 206,17	14.027		€ 294,52	9.422	€ 256,00	-1,0%	**7.862.228**
2078	6.398		€ 204,07	14.027		€ 291,53	9.628	€ 253,39	-1,0%	**7.834.486**
2079	6.398		€ 201,99	14.027		€ 288,56	9.832	€ 250,82	-1,0%	**7.805.969**
2080	6.398		€ 199,94	14.027		€ 285,62	10.034	€ 248,26	-1,0%	**7.776.706**
2081	6.398		€ 197,90	14.027		€ 282,72	10.234	€ 245,74	-1,0%	**7.746.726**

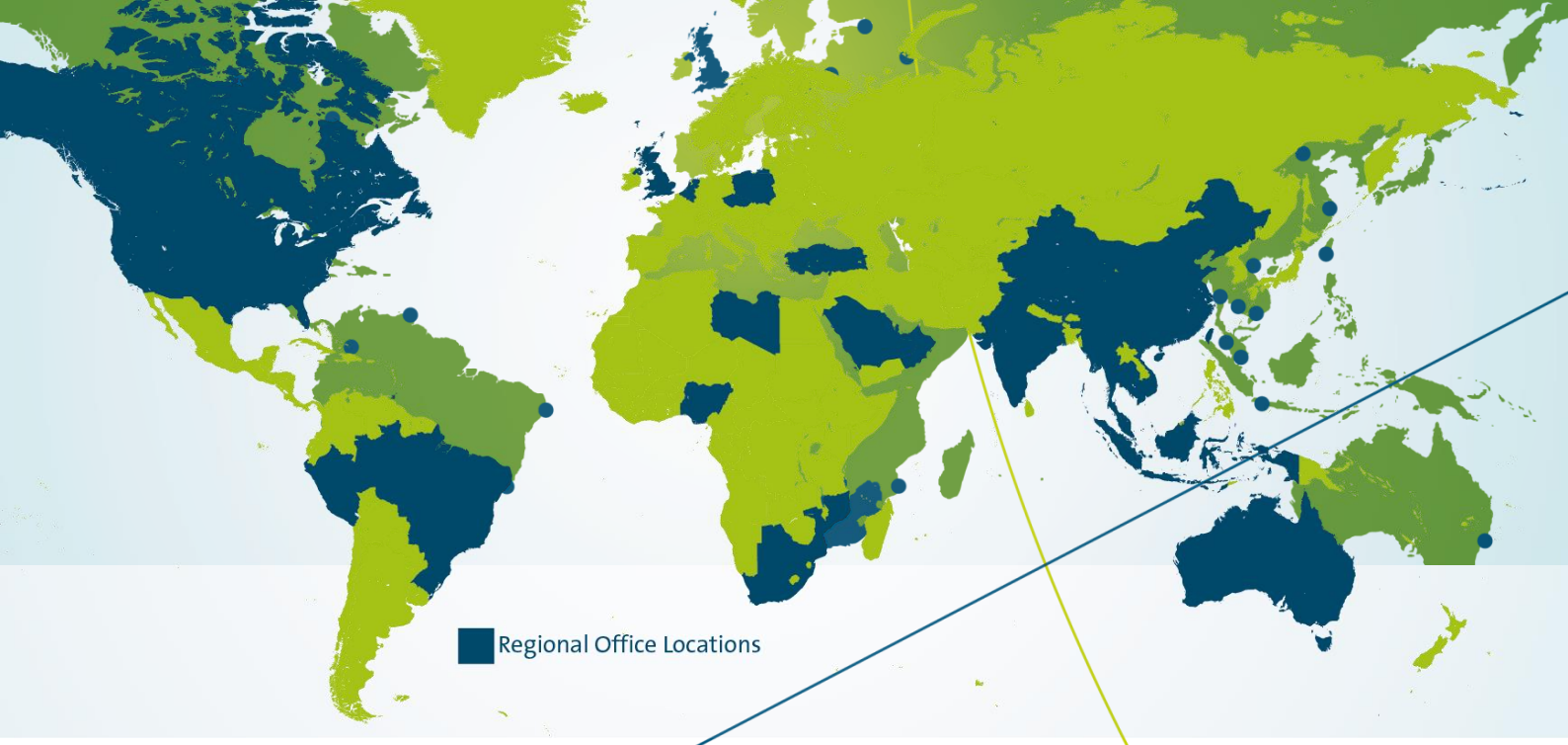

Royal HaskoningDHV

Enhancing Society Together